

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

RAPPORT ONTHAALONDERWIJS

2016-2017 en 2017-2018

AGODI
AGENTSCHAP VOOR
ONDERWIJSDIENSTEN

www.onderwijs.vlaanderen.be

COLOFON

Samenstelling

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming
Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI)

Verantwoordelijke uitgever

Patrick Poelmans
Administrateur-generaal
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

Eindredactie

Delphine Strobbe en Michaël Van der Eycken
AGODI, Basisonderwijs, DKO en CLB – Scholen en Leerlingen
Veerle Merckaert en Peter Bex
AGODI, Secundair Onderwijs – Scholen en Leerlingen

Met medewerking van

Stany Criel
AGODI, Secundair Onderwijs – Scholen en Leerlingen
Kurt Van Damme
AGODI, Basisonderwijs, DKO en CLB – Scholen en Leerlingen

Foto

Getty Images

Depotnummer

D/2020/3241/009

Inhoudstafel

Inhoudstafel	1
Inleiding.....	3
Hoofdstuk 1: Regelgeving.....	4
1.1 Voltijds secundair onderwijs.....	4
1.2 Deeltijds beroepssecundair onderwijs.....	6
1.3 Gewoon basisonderwijs	8
Hoofdstuk 2: Cijfers	11
2.1 Leerlingen.....	11
2.2. Problematische afwezigheden.....	25
2.3. Doorstroming in het secundair onderwijs	29
2.4 Behaalde studieresultaten.....	35
2.4.1 Attest van regelmatige lesbijwoning (ARL) na de onthaalklas.....	36
2.4.2 Studieresultaten na doorstroming in het reguliere onderwijs	37
2.5 Scholen	45
2.5.1 Programmaties onthaalonderwijs in het voltijds secundair onderwijs.....	45
2.5.2 Organiserende scholen in het voltijds secundair onderwijs	45
2.5.3 Organiserende centra in het deeltijds onderwijs	47
2.5.4 Organiserende scholen in het basisonderwijs.....	48
2.6 Afwijkingen	49
2.6.1 Voltijds secundair onderwijs.....	49
2.6.2 Deeltijds beroepssecundair onderwijs	51
Hoofdstuk 3: Instroom van vluchtelingen in ons onderwijs: het ondersteuningsaanbod van AGODI.....	52
Besluit en aanbevelingen	60

Inleiding

Dit rapport bundelt het belangrijkste cijfermateriaal over de leerlingen en de scholen van het onthaalonderwijs in de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018. Naast een beschrijvende analyse van de cijfergegevens bevat het rapport ook een schets van de relevante wetgeving.

We ronden af met een aantal conclusies.

De cijfers en informatie in dit rapport zijn afkomstig uit de volgende bronnen:

- de inschrijvings- en leerlinggegevens in Discimus (voor het secundair onderwijs);
- de meldingen van afwezigheden in Discimus;
- voor het basisonderwijs de geverifieerde gegevens van scholen en scholengemeenschappen.

Deze databanken worden gevoed met informatie die de onderwijsinstellingen ons bezorgen. Voor de gegevens in dit rapport werden de databanken telkens tijdens de zomervakantie na het betrokken schooljaar bevroegd. Voor de gegevens over doorstroming en behaalde studiebewijzen het jaar na het onthaalonderwijs gebeurde de bevraging half maart na het betrokken schooljaar.

Tenzij anders vermeld hebben de cijfergegevens enkel betrekking op het aantal regelmatige leerlingen (zie glossarium). In het basisonderwijs gaan de weergegeven cijfers enkel om het aantal gefinancierde anderstalige nieuwkomers.

De regelgeving rond anderstalige nieuwkomers is in het basisonderwijs anders dan in het secundair onderwijs. Daarover leest u meer in het eerste hoofdstuk. Ook de gegevensverzameling verloopt voor beide niveaus op een verschillende manier. Omdat voor het basisonderwijs minder gegevens voorhanden zijn, zal dit niveau in vergelijking met het secundair onderwijs ook minder uitvoerig besproken worden.

Wanneer het rapport spreekt over het basisonderwijs en het voltijds secundair onderwijs, gaat het enkel over het gewoon onderwijs. In het buitengewoon basis- en secundair onderwijs wordt immers geen onthaalonderwijs georganiseerd.

Hoofdstuk 1: Regelgeving

1.1 Voltijds secundair onderwijs

De regelgeving voor het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs is vastgelegd in de Codex Secundair Onderwijs¹ en in het Besluit van de Vlaamse Regering van 24 mei 2002² en is verder verduidelijkt in de omzendbrief SO 75.³

Toelatingsvoorwaarden

Het onthaalonderwijs heeft tot doel Nederlandsonkundige leerlingen, die onlangs in België zijn aangekomen, op te vangen en hen zo snel mogelijk Nederlands te leren. Zo kunnen ze zich integreren in de onderwijsvorm en studierichting die het nauwst aansluit bij hun individuele capaciteiten. Het onthaalonderwijs moet het voor deze leerlingen mogelijk maken hun studie in het reguliere secundair onderwijs met succes voort te zetten.

Een anderstalige nieuwkomer kan als regelmatige leerling tot het onthaalonderwijs toegelaten worden als hij voldoet aan de volgende voorwaarden:

1. Uiterlijk op 31 december volgend op het begin van het schooljaar enerzijds minimaal 12 jaar en anderzijds geen 18 jaar geworden zijn;
2. Een nieuwkomer zijn, dat wil zeggen maximaal één jaar ononderbroken in België verblijven;
3. Het Nederlands niet als moedertaal of thuistaal hebben;
4. De onderwijstaal onvoldoende beheersen om met goed gevolg de lessen bij te wonen in een instelling met het Nederlands als onderwijstaal;
5. Maximaal negen maanden ingeschreven zijn (juli en augustus niet inbegrepen) in een onderwijsinstelling met het Nederlands als onderwijstaal.

Anderstalige nieuwkomers die officieel verblijven in een open asielcentrum en voldoen aan de leeftijdsvoorwaarde beantwoorden van rechtswege aan de toelatingsvoorwaarden.

Voor individuele leerlingen kan de toelatingsklassenraad in uitzonderlijke omstandigheden op de eerste, de tweede en de vijfde toelatingsvoorwaarde een afwijking toestaan.

---

1 Codex Secundair Onderwijs

2 Besluit van de Vlaamse Regering inzake de organisatie van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het gewoon voltijds secundair onderwijs van 24 mei 2002

3 Omzendbrief SO 75

De beslissing van de toelatingsklassenraad moet aan de onderstaande voorwaarden voldoen om de afwijking toe te kunnen staan:

- Elke beslissing van de toelatingsklassenraad moet worden gemotiveerd.
- De beslissing moet worden genomen binnen 25 lesdagen na de start van de regelmatige lesbijwoning.
- De toelatingsklassenraad wordt samengesteld uit alle stemgerechtigde leden (de directeur of zijn/haar afgevaardigde en minstens drie leden van het onderwijzend personeel), alsook een afgevaardigde van het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB).

Studiebekrachtiging

Aan het einde van de volledige effectieve periode onthaalonderwijs ontvangt de leerling een attest van regelmatige lesbijwoning (ARL). Dit betekent dat het attest wordt uitgereikt op het moment dat de leerling klaar is om door te stromen naar het vervolgonderwijs. Dit attest geeft recht op vrijstelling van de inburgeringsplicht in het kader van het Vlaams inburgerings- en integratiebeleid op voorwaarde dat de leerling het onthaaljaar minstens gedurende 9 maanden heeft gevolgd.

Programmatie

De programmatie van een onthaaljaar vereist altijd een goedkeuring van de Vlaamse Regering⁴. Dit is enkel van toepassing wanneer een nieuwe scholengemeenschap wenst te starten met het onthaalonderwijs. Binnen een scholengemeenschap die reeds onthaalonderwijs aanbiedt, kan steeds bijkomend onthaalonderwijs aangeboden worden zonder dat dit een nieuwe programmatieaanvraag is. Het is dan ook de scholengemeenschap die namens haar school of scholen een gemotiveerde aanvraag tot oprichting van onthaalonderwijs moet indienen. Door de verhoogde instroom van vluchtelingen werd de programmatieregeling in het schooljaar 2015-2016 versoepeld, wat de opstart van het onthaaljaar doorheen het ganse schooljaar mogelijk maakt in plaats van enkel op 1 september. Ook voor scholen die niet behoren tot een scholengemeenschap werd het programmeren van een onthaaljaar mogelijk gemaakt. Het schoolbestuur van de school dient dan de programmatieaanvraag in.

---

⁴ Codex Secundair Onderwijs, art. 179/3

Omkadering

Scholen die onthaalonderwijs organiseren, hebben recht op een specifiek urenpakket van 2,5 uur per anderstalige nieuwkomer. Telkens als het aantal anderstalige nieuwkomers met vier toeneemt of afneemt (ten opzichte van de eerste lesdag van oktober), verspreid over de organiserende school of scholen, krijgt de scholengemeenschap een herberekening van het pakket uren-leraar. AGODI kent het specifiek pakket uren-leraar automatisch toe aan de contactschool op basis van de geregistreerde leerlingen in Discimus.

De onthaalleerlingen worden eveneens in rekening gebracht bij de leerlingentelling op de eerste lesdag van februari voor het vaststellen van het reguliere urenpakket van de school of scholen.

In het schooljaar 2016-2017 wijzigde de Vlaamse Regering het financieringsmechanisme voor de vervolgschoolcoaches. Elke contactschool van een scholengemeenschap en elke school met onthaalonderwijs buiten een scholengemeenschap krijgt 0,9 uren-leraar per regelmatige anderstalige nieuwkomer in het onthaaljaar of onthaaljaren van de scholengemeenschap op de eerste lesdag van februari van het voorafgaande schooljaar.

De opdracht van de vervolgschoolcoach is eveneens verbreed, zodat vanaf 1 september 2016 ook meer kan worden ingezet op expertise-opbouw en –overdracht in het vervolgonderwijs.

Voor schoolbesturen of scholengemeenschappen die in de loop van het schooljaar starten met onthaalonderwijs, is er een andere teldatum mogelijk voor het vaststellen van het reguliere urenpakket en het aantal uren-leraar vervolgschoolcoach. Als er na de eerste lesdag van februari wordt gestart met het inrichten van onthaalonderwijs, is de teldatum tijdens het betrokken schooljaar de eerste lesdag van juni.

1.2 Deeltijds beroepssecundair onderwijs

Sinds de invoering van het stelsel van leren en werken⁵ is de regelgeving wat betreft het onthaalonderwijs in het DBSO vervat in het decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap⁶. Deze regelgeving wordt verder verduidelijkt in de omzendbrief SO/2008/08 met betrekking tot leren en werken⁷.

Elk Centrum voor Deeltijds Onderwijs (CDO) kan onthaalonderwijs inrichten. Er zijn geen programmatieregels voorzien. Zodra het centrum één anderstalige nieuwkomer telt, heeft het centrum recht op extra omkadering.

Het deeltijds onthaalonderwijs is een specifiek en tijdelijk onderwijsaanbod dat anderstalige nieuwkomers voorbereidt op een betere doorstroming naar arbeidsdeelname. Het onderwijsaanbod is gericht op taalvaardigheid, inburgering en zelfredzaamheid. Het onthaalonderwijs is geïntegreerd in de opleiding.

5 Zie glossarium

6 Decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap

7 Omzendbrief SO/2008/08

Per anderstalige nieuwkomer ontvangt het centrum bovenop het reguliere urenpakket 1,2 uren leraar om onthaalonderwijs te organiseren. Deze toekenning is beperkt tot de periode van inschrijving. Ook de anderstalige nieuwkomers die een persoonlijk ontwikkelingstraject (POT)⁸ volgen, komen daarvoor in aanmerking. Bij elke wijziging van het aantal anderstalige nieuwkomers gebeurt een herberekening van het specifieke pakket uren-leraar. Deze uren-leraar worden automatisch aan het CDO toegekend op basis van de geregistreerde leerlingen in Discimus.

Om toegelaten te worden tot het onthaalonderwijs DBSO, mag de leerling niet meer voltijds leerplichtig zijn en moet hij aan de volgende voorwaarden voldoen:

1. Een nieuwkomer zijn, dat wil zeggen maximaal één jaar ononderbroken in België verblijven;
2. Het Nederlands niet als moedertaal of thuistaal hebben;
3. maximaal negen maanden ingeschreven zijn of geweest zijn - de maanden juli en augustus niet inbegrepen - in een onderwijsinstelling met het Nederlands als onderwijstaal;
4. Het Nederlands onvoldoende beheersen om deeltijds beroepssecundair onderwijs met goed gevolg te doorlopen;
5. Op 31 december na het begin van het schooljaar de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt.

Ook in het DBSO voldoen anderstalige nieuwkomers van rechtswege aan de toelatingsvoorwaarden als ze officieel verblijven in een open asielcentrum en aan de leeftijdsvoorwaarde beantwoorden.

Voor individuele leerlingen kan er in uitzonderlijke omstandigheden van de eerste, de derde en de vijfde voorwaarde door de klassenraad worden afgeweken.

De beslissing van de klassenraad moet aan de onderstaande voorwaarden voldoen om de afwijking toe te kunnen staan:

- Elke beslissing van de klassenraad moet worden gemotiveerd.
- De beslissing moet worden genomen binnen 25 lesdagen na de start van de regelmatige lesbijwoning.
- De klassenraad wordt samengesteld uit alle stemgerechtigde leden (de directeur of zijn/haar afgevaardigde en minstens drie leden van het onderwijzend personeel), alsook een afgevaardigde van het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB).

1.3 Basisonderwijs

De regelgeving over het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs wordt verduidelijkt in de omzendbrief BaO 2006/03 van 30 juni 2006⁹.

Om toegelaten te worden tot het onthaalonderwijs in het basisonderwijs, moet de leerling aan een aantal voorwaarden voldoen:

- 5 jaar of ouder zijn (of ten laatste op 31 december van het lopende schooljaar 5 jaar worden);
- het Nederlands niet als moedertaal of thuistaal hebben;
- onvoldoende de onderwijstaal beheersen om met goed gevolg de lessen te kunnen volgen;
- maximaal 9 maanden ingeschreven zijn in een school met het Nederlands als onderwijstaal (vakantiemaanden juli en augustus niet meegerekend);
- een nieuwkomer zijn, d.w.z. maximaal één jaar ononderbroken in België verblijven.

Anderstalige nieuwkomers die officieel verblijven in een open asielcentrum en voldoen aan de leeftijdsvoorwaarde beantwoorden van rechtswege aan de toelatingsvoorwaarden. In tegenstelling tot het secundair onderwijs kunnen in het basisonderwijs geen afwijkingen verleend worden. Bij de procedure om in aanmerking te komen voor de organisatie van onthaalonderwijs, kiezen scholen uit het basisonderwijs ervoor om te tellen per school of per scholengemeenschap. Een school die deel uitmaakt van een scholengemeenschap is niet verplicht om mee te doen met de aanvraag op scholengemeenschapniveau. Ze kan er voor kiezen om op schoolniveau te tellen. Eenmaal gekozen kan de school tijdens het schooljaar niet van systeem veranderen.

□ Telling per school

Bij telling per school, wordt er gefinancierd of gesubsidieerd op de volgende manier:

- voor autonome kleuterscholen of autonome lagere scholen met maar één vestigingsplaats moeten ten minste vier anderstalige nieuwkomers als regelmatige leerling ingeschreven zijn op de eerste schooldag van september of in de loop van het schooljaar;
- voor alle andere scholen uit het basisonderwijs moeten ten minste zes anderstalige nieuwkomers als regelmatige leerling ingeschreven zijn op de eerste schooldag van september of in de loop van het schooljaar;
- een school kan bijkomende lestijden anderstalige nieuwkomers inrichten als in de loop van het schooljaar het aantal anderstalige nieuwkomers stijgt met minstens vier ten opzichte van de vorige aanvraag;
- de financiering of subsidiëring stopt als het aantal anderstalige nieuwkomers daalt onder de twee;
- scholen die onthaalonderwijs aanbieden, hebben recht op twee aanvullende lestijden. Voor elke anderstalige nieuwkomer krijgt de school daar anderhalve lestijd bij.

⁹ De wettelijke basis voor deze omzendbrief zit vervaard in het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 : artikel 138§1, 3°; het besluit van de Vlaamse regering van 17 juni 1997 betreffende de personeelsformatie in het gewoon basisonderwijs: artikel 21 tot en met 22 en het besluit van de Vlaamse regering van 22 september 1998 zoals gewijzigd door het besluit van de Vlaamse regering van 8 februari 2002 betreffende de toelage voor anderstalige nieuwkomers.

□ **Telling per scholengemeenschap**

Bij telling per scholengemeenschap, wordt er gefinancierd of gesubsidieerd op de volgende manier:

- op de eerste schooldag van september of in de loop van het schooljaar zijn in alle scholen van de scholengemeenschap samen ten minste twaalf anderstalige nieuwkomers als regelmatige leerling ingeschreven. Scholen van de scholengemeenschap die kiezen om op schoolniveau te tellen, worden hierbij niet meegenomen;
- de scholen binnen de scholengemeenschap kunnen bijkomende lestijden anderstalige nieuwkomers inrichten als in de loop van het schooljaar het aantal anderstalige nieuwkomers ten opzichte van de vorige aanvraag met minstens vier stijgt;
- de financiering of subsidiëring van aanvullende lestijden per scholengemeenschap wordt stopgezet als het totaal aantal anderstalige nieuwkomers dat ingeschreven is, daalt onder de vier;
- het aantal aanvullende lestijden dat wordt gefinancierd of gesubsidieerd op het niveau van de scholengemeenschap is anderhalve lestijd per anderstalige nieuwkomer. De aanvullende lestijden worden berekend op het niveau van de scholengemeenschap maar toegekend op schoolniveau.

□ **Gewezen anderstalige nieuwkomers**

In het basisonderwijs is er ook opvang voorzien voor gewezen anderstalige nieuwkomers. Dit zijn leerlingen uit het basisonderwijs die in het voorafgaande schooljaar anderstalige nieuwkomer waren én onthaalonderwijs hebben genoten. Voor de opvang van gewezen anderstalige nieuwkomers wordt er voor het volledige schooljaar één lestijd gefinancierd of gesubsidieerd per gewezen anderstalige nieuwkomer die ingeschreven is op de eerste schooldag van oktober van het lopende schooljaar. Om die lestijden te verkrijgen, zijn er geen minimumnormen vastgelegd. Zodra de school één gewezen anderstalige nieuwkomer telt, heeft de school recht op één aanvullende lestijd.

□ **Tijdelijk extra middelen voor het kleuteronderwijs**

Naar aanleiding van de verhoogde instroom van vluchtelingen verzag de overheid tijdens het schooljaar 2015-2016 tijdelijk extra middelen voor het kleuteronderwijs. Onder bepaalde voorwaarden konden scholen rekenen op een toelage van 950 euro per anderstalige kleuter. De extra toelage kon uitsluitend worden aangewend voor activiteiten in het kleuteronderwijs in het kader van initiatie in en versterking van het Nederlands. Deze maatregel werd tot twee keer toe verlengd en bleef dus ook tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 van toepassing.

Om recht te hebben op deze extra toelage in het kader van een stijgend aantal leerlingen met als thuistaal niet de onderwijstaal, moesten scholen aan één van de twee volgende criteria voldoen:

Criterium 1: de school kende op het telmoment een stijging van het aantal kleuters die voldoen aan het leerlingenkenmerk thuistaal niet-Nederlands (TNN) ten opzichte van de teldag voor de berekening van het werkingsbudget voor het betrokken schooljaar. Voor het schooljaar 2016-2017 viel het telmoment op 14

november 2016. Voor het schooljaar 2017-2018 was dit 27 oktober 2017.

Criterium 2: de school telde op de eerste schooldag van februari minstens één leerling die uiterlijk op 31 december van het lopende schooljaar jonger dan vijf jaar was en die op de eerste schooldag van februari, gelijktijdig aan de volgende voorwaarden voldeed:

- a) hij is een nieuwkomer, dit wil zeggen dat hij pas vanaf 1 juli (voorafgaand aan het lopende schooljaar) of later in België verblijft;
- b) hij heeft niet het Nederlands als thuistaal of moedertaal;
- c) hij beheerst onvoldoende de onderwijstaal om met goed gevolg de lessen te kunnen volgen;
- d) hij is maximaal negen maanden ingeschreven, vakantiemaanden juli en augustus niet inbegrepen, in een school met het Nederlands als onderwijstaal.

Aangezien een kleuter zowel aan criterium 1 als 2 kon voldoen, werd de toelage per school enkel gegeven voor de groep waar het criterium in de school het sterkst telt. Wanneer het aantal kleuters dat voldeed aan criterium 1 groter was dan het aantal kleuters dat voldeed aan criterium 2, dan werd de extra toelage bepaald aan de hand van criterium 1. Omgekeerd werd criterium 2 toegepast wanneer het aantal kleuters dat voldeed aan criterium 2 groter was dan het aantal kleuters dat voldeed aan criterium 1.

De onderstaande tabel geeft per criterium weer hoeveel scholen middelen ontvingen. Daarnaast vindt u terug om hoeveel middelen het ging en voor hoeveel leerlingen deze werden toegekend.

	2016-2017			2017-2018		
	Scholen	Leerlingen	Middelen in euro	Scholen	Leerlingen	Middelen in euro
Criterium 1	683	2.397	2.277.150	511	1.369	1.300.550
Criterium 2	272	491	466.450	264	448	425.600
Totaal	955	2.888	2.743.600	775	1.817	1.726.150

Tabel 1: Overzicht van de tijdelijke extra middelen voor het kleuteronderwijs

In schooljaar 2016-2017 ontvingen de scholen een bedrag variërend van 950 tot 45.600 euro. Voor het schooljaar 2017-2018 schommelden de bedragen per school tussen 950 tot 15.200 euro.

Hoofdstuk 2: Cijfers

2.1 Leerlingen

Hieronder vindt u de cijfergegevens rond de anderstalige nieuwkomers. Naast de aantallen geven we hier ook cijfers rond enkele leerlinggebonden kenmerken (leeftijd, geslacht, nationaliteit,...). In het basisonderwijs beschikken we niet over cijfergegevens m.b.t. de leerlinggebonden kenmerken.

Tenzij anders aangegeven baseren we ons voor het secundair onderwijs op de cijfers van 1 februari en voor het basisonderwijs van 1 juli.

□ Aantal leerlingen

Voltijds secundair onderwijs

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Regelmatige leerlingen	2291	2502	4111	4090	3757
Vrije leerlingen	35	2	1	1	2
Totaal	2326	2504	4112	4091	3759

Tabel 2: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari

In het schooljaar 2015-2016 zagen we een heel sterke groei van het aantal anderstalige nieuwkomers als gevolg van de verhoogde instroom van vluchtelingenkinderen. In het schooljaar 2016-2017 blijft het aantal anderstalige nieuwkomers ongeveer gelijk, maar het daaropvolgende schooljaar zien we opnieuw een lichte daling. Niettemin ligt het aantal onthaalleerlingen in het schooljaar 2017-2018 nog altijd een stuk hoger dan voor het schooljaar 2015-2016.

Vanaf het schooljaar 2014-2015 merken we ook een opmerkelijke daling van het aantal vrije leerlingen ten opzichte van de voorgaande schooljaren. Deze daling gaat gepaard met het overgaan van de bevoegdheid naar de toelatingsklassenraad om af te wijken van de toelatingsvoorwaarden.

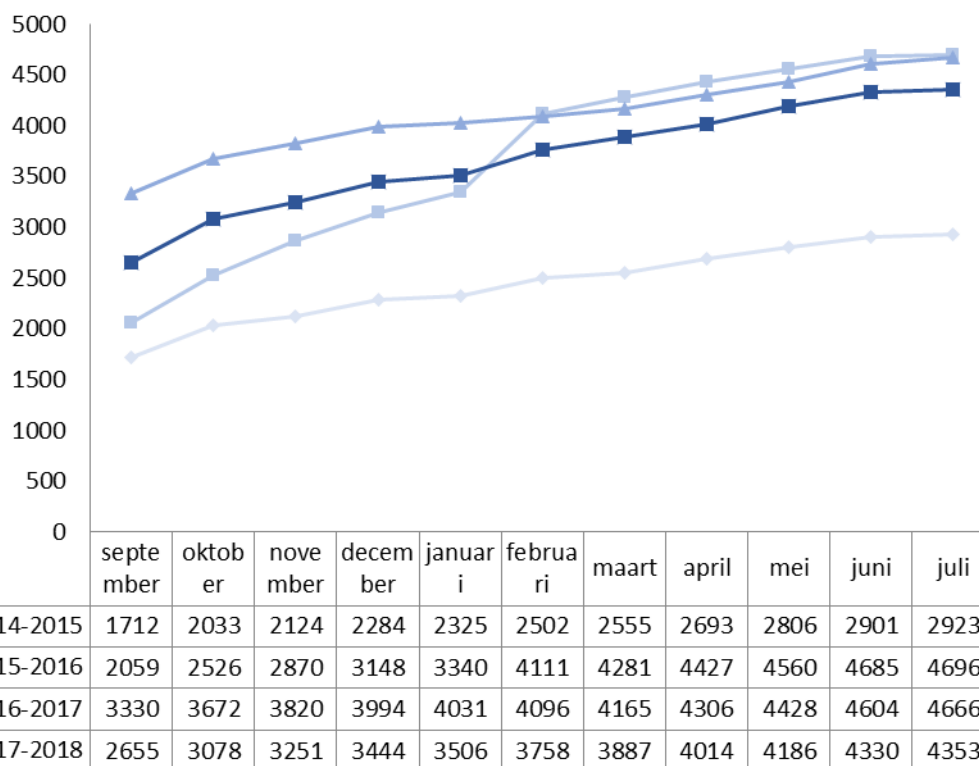
	Aandeel anderstalige nieuwkomers t.o.v. schoolbevolking
2013-2014	0,54%
2014-2015	0,59%
2015-2016	0,97%
2016-2017	0,96%
2017-2018	0,88%

Tabel 3: Overzicht van het aandeel regelmatig anderstalige nieuwkomers in de totale schoolbevolking van het voltijds secundair onderwijs op 1 februari

Ook bij het procentuele aandeel onthaalleerlingen is de sterke stijging in het schooljaar 2015-2016 waarneembaar. In het schooljaar 2017-2018 zien we ook hier terug een lichte daling.

Figuur 1 bevat de maandelijkse evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs tijdens de schooljaren 2014-2015 tot en met 2017-2018. Deze cijfers verschillen met het cijfermateriaal dat op de website van AGODI wordt gepubliceerd. In het cijfermateriaal op de website zitten naast de regelmatige ook de vrije leerlingen en de leerlingen die geschrapt werden omwille van problematische afwezigheden. Deze grafiek bevat enkel de regelmatige leerlingen. Tijdens het schooljaar 2014-2015 zien we een geleidelijke stijging van het aantal leerlingen gedurende het hele schooljaar. Tijdens de maanden september en januari van het schooljaar 2015-2016 was er een heel erg scherpe stijging van het leerlingenaantal op te merken. In het schooljaar 2016-2017 startten we het schooljaar met een veel hoger aantal anderstalige nieuwkomers. Vanaf februari zien we dat de aantallen gelijkaardig zijn met het schooljaar 2015-2016. Het leerlingenaantal tijdens het schooljaar 2017-2018 lag op elk moment lager dan op hetzelfde moment in het schooljaar 2016-2017, al was het verschil kleiner vanaf de maand januari.

Evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers gewoon voltijds secundair onderwijs

Figuur 1: Maandelijks evolutie van het aantal regelmatige anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs tijdens schooljaren 2014-2015 tot en met 2017-2018.

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Regelmatige leerlingen	110	42	68	221	305
Vrije leerlingen	0	1	2	0	0
Totaal	110	43	70	221	305

Tabel 4: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs op 1 februari

In het schooljaar 2014-2015 stellen we een zeer sterke daling vast terwijl in het voltijds secundair onderwijs op dat moment een lichte stijging waarneembaar is. In het schooljaar 2015-2016 zien we opnieuw een lichte stijging in het aantal onthaalleerlingen DBSO, maar vooral de laatste twee schooljaren zien we een spectaculaire stijging. Het beeld in het DBSO is dus anders dan in het voltijds secundair onderwijs,

waar we een sterke stijging zagen in het schooljaar 2015-2016 en een lichte daling in het schooljaar 2017-2018. Het is moeilijk te zeggen in hoeverre deze stijging samenhangt met de verhoogde instroom van het aantal vluchtelingen. In het schooljaar 2016-2017 ging de bevoegdheid om af te wijken van de toelatingsvoorwaarden over naar de klassenraad. De stijging kan ook hiermee verband houden.

	Aandeel anderstalige nieuwkomers t.o.v. schoolbevolking
2013-2014	1,24%
2014-2015	0,48%
2015-2016	0,78%
2016-2017	2,50%
2017-2018	3,40%

Tabel 5: Overzicht van het aandeel regelmatige anderstalige nieuwkomers ten opzichte van de totale schoolbevolking in het deeltijds beroepssecundair onderwijs op 1 februari

In het schooljaar 2014-2015 merken we ook in procentuele cijfers een sterke daling van het aandeel anderstalige nieuwkomers. Vanaf 2016-2017 zien we de sterke stijging van het leerlingenaantal ook terugkomen in het aandeel anderstalige nieuwkomers in het DBSO.

Basisonderwijs

2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
2286	2368	4111	4415	4217

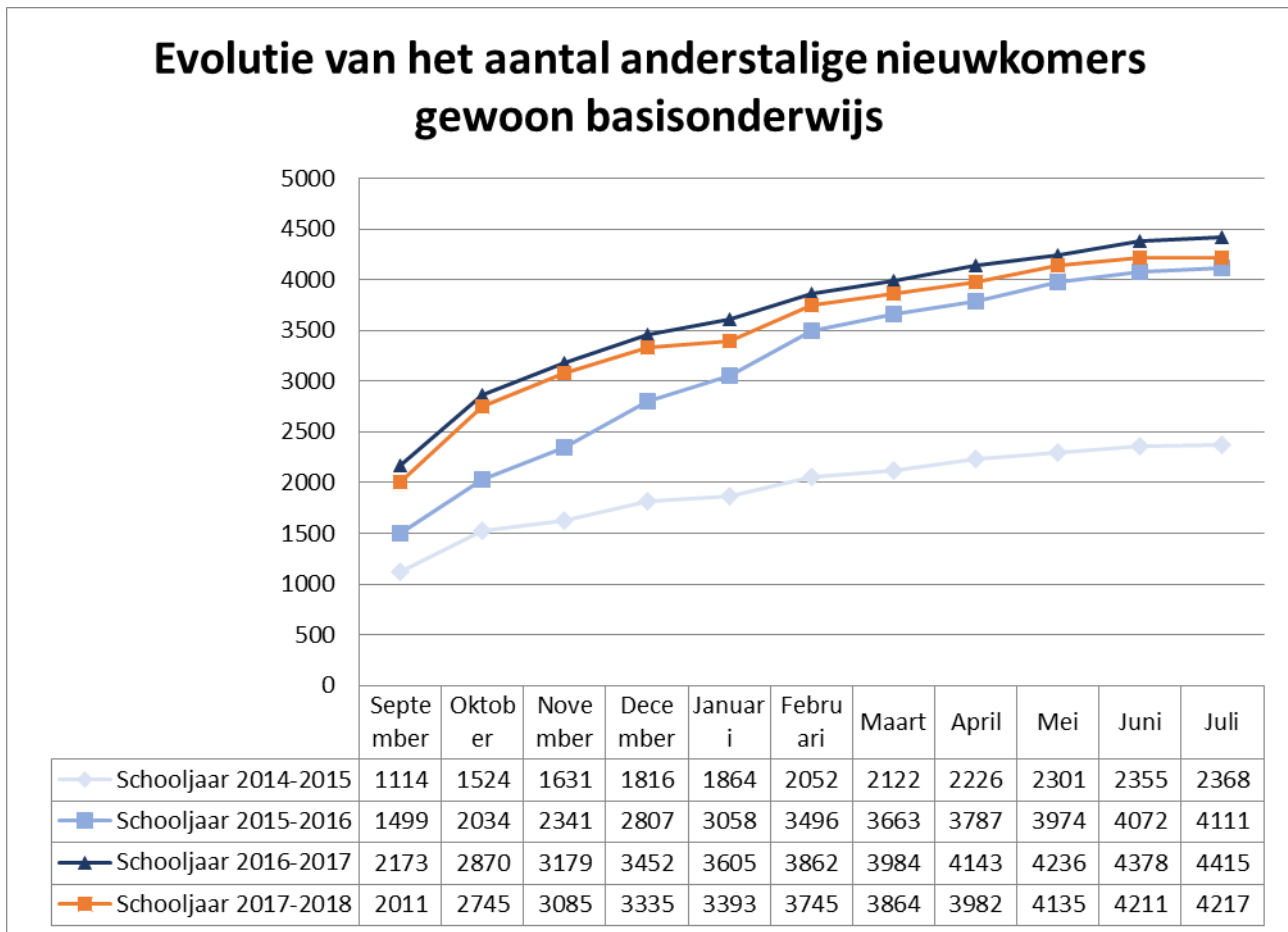
Tabel 6: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs op 1 juli.

In het schooljaar 2015-2016 stelden we al een forse stijging van het aantal anderstalige nieuwkomers vast. Deze stijging was het gevolg van de sterke instroom van vluchtelingenkinderen. Deze stijging zette zich door tijdens het schooljaar 2016-2017. Voor 2017-2018 stellen we een lichte daling ten opzichte van het voorgaande schooljaar vast. Toch waren er ook in het basisonderwijs tijdens het schooljaar 2017-2018 in absolute aantallen nog steeds meer anderstalige nieuwkomers dan tijdens het schooljaar 2015-2016. Het aandeel anderstalige nieuwkomers in de totale lagere schoolbevolking neemt sinds het schooljaar 2015-2016 geleidelijk terug af.

	Aandeel anderstalige nieuwkomers t.o.v. schoolbevolking
2013-2014	0,57%
2014-2015	0,57%
2015-2016	0,97%
2016-2017	0,87 %
2017-2018	0,82 %

Tabel 7: Overzicht van het aandeel anderstalige nieuwkomers in de totale schoolbevolking van het lager onderwijs.

Figuur 2: Maandelijkse evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs tijdens schooljaren 2014-2015 tot en met 2017-2018

Wanneer we de maandelijkse evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 bekijken (zie figuur 2), dan stellen we telkens een gestage groei vast. Het verschil tussen het begin en einde van het schooljaar bedraagt telkens meer dan 2.200 anderstalige leerlingen.

□ Aantal leerlingen naar geslacht

Voltijds secundair onderwijs

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
M	1208	52,7	1374	54,9	2690	65,4	2547	62,3	2171	57,8
V	1083	47,3	1128	45,1	1421	34,6	1543	37,7	1586	42,2
Totaal	2291	100	2502	100	4111	100	4090	100	3757	100

Tabel 8: Overzicht van het aantal regelmatige anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari volgens geslacht

In het schooljaar 2014-2015 zien we een kleine toename in het aandeel jongens binnen het onthaalonderwijs. Het volgende schooljaar, m.n. 2015-2016, is het aandeel jongens in het onthaalonderwijs met meer dan 10% toegenomen in vergelijking met het vorige schooljaar. Het aandeel van de meisjes is dan slechts 34,6%. De twee volgende schooljaren zien we opnieuw een stijging in het aandeel van de meisjes en een daling in het aandeel jongens in het onthaalonderwijs.

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal
M	99	90,0	33	78,6	55	80,9	181	81,9	264	86,6
V	11	10,0	9	21,4	13	19,1	40	18,1	41	13,4
Totaal	110	100	42	100	68	100	221	100	305	100

Tabel 9: Overzicht van het aantal regelmatige anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs op 1 februari volgens geslacht

De verdeling tussen jongens en meisjes in het deeltijds onderwijs schommelt wat over de jaren heen, maar jongens vormen telkens de grootste groep. Ook in het reguliere deeltijds beroepssecundair onderwijs zitten aanzienlijk meer jongens dan meisjes (twee derde van de leerlingen is een jongen¹⁰).

□ Aantal leerlingen naar leeftijd

Voltijds secundair onderwijs¹¹

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
+18-jarigen	2	0,1	18	0,7	41	1,0	32	0,8	37	1,0
18-jarigen	76	3,3	127	5,1	168	4,1	224	5,5	197	5,2
17-jarigen	367	16,0	360	14,4	625	15,2	742	18,1	584	15,5
16-jarigen	388	16,9	401	16,0	915	22,2	744	18,2	586	15,6
15-jarigen	361	15,8	380	15,2	692	16,8	611	14,9	565	15,0
14-jarigen	396	17,3	434	17,3	585	14,2	569	13,9	576	15,3
13-jarigen	380	16,6	387	15,5	546	13,3	602	14,7	543	14,5
12-jarigen	293	12,8	342	13,7	455	11,1	477	11,7	542	14,5
11-jarigen	28	1,2	51	2,0	81	2,0	89	2,2	123	3,3
-11-jarigen	0	0,0	2	0,1	3	0,1	0	0	4	0,1
Totaal	2291	100	2502	100	4111	100	4090	100	3757	100

Tabel 10: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari volgens leeftijd, zoals opgenomen in de databank van AGODI

Deze tabel is opgemaakt op basis van het geboortjaar, zo zijn de 12-jarigen voor het schooljaar 2017-2018 leerlingen geboren in 2005. De leerlingen zijn vrij gelijkmatig verdeeld over de verschillende leeftijden heen. We zien alleen minder 18-jarigen. In het schooljaar 2015-2016 waren er wat meer 16-jarigen en wat minder 12- en 13-jarigen.

Vanaf het schooljaar 2014-2015 zien we -11-jarigen voorkomen in het onthaalonderwijs en het aantal +18-jarigen toenemen. Dit zijn twee leeftijdscategorieën die voorheen niet of nauwelijks voorkwamen. Dit is deels te verklaren doordat de bevoegdheid om af te wijken van de toelatingsvoorwaarden sindsdien bij de toelatingsklassenraad ligt. AGODI keurde geen afwijkingen voor -11-jarige en +18-jarige onthaalleerlingen goed. Leerlingen konden toen soms toch als meerderjarige leerling het onthaaljaar volgen als zij bij inschrijving minderjarig waren, maar meerderjarig werden na het uitvoeren van een botscan¹². We zien dat de toelatingsklassenraden wel afwijkingen toekennen op deze leeftijdscategorieën.

¹¹ In vorige rapporten werden de +18-jarige leerlingen mee opgenomen bij de 18-jarige leerlingen. In dit rapport hebben we deze leerlingen in een aparte categorie vermeld. Bovendien stellen we vast dat er intussen lichte verschuivingen zijn gebeurd. Dit is te verklaren doordat er voor een aantal leerlingen initieel twijfel was over de leeftijd. Het gebeurt dan ook dat de officiële leeftijd van onthaalleerlingen nog wordt aangepast. De cijfers in deze tabel kunnen dan ook verschillen van deze opgenomen in vorige rapporten.

¹² <https://www.dekamer.be/kvvcv/showpage.cfm?section=qrva&language=nl&cfm=qrvaXml.cfm?legislat=54&dossierID=54-b063-885-0456-2015201607144.xml>

http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/kinderen_en_jongeren/niet-begeleide_minderjarige_vreemdelingen/dienst_voogdij

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
+18-jarigen	0	0	0	0	0	0	31	14,1	39	12,8
18-jarigen	25	22,7	8	19,0	1	1,5	60	27,0	108	35,4
17-jarigen	63	57,3	25	59,6	52	76,5	90	40,7	107	35,1
16-jarigen	22	20	8	19,0	13	19,1	31	14,1	41	13,4
15-jarigen	0	0	1	2,4	2	2,9	9	4,1	10	3,3
Totaal	110	100	42	100	68	100	221	100	305	100

Tabel 11: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs op 1 februari volgens leeftijd, zoals opgenomen in de databank van AGODI

In schooljaar 2015-2016 zaten er, in tegenstelling tot de andere schooljaren, nauwelijks 18-jarige anderstalige nieuwkomers in het DBSO. Vanaf het schooljaar 2016-2017 stellen we vast dat het aantal 18-jarige onthaalleerlingen enorm is toegenomen. De laatste twee schooljaren zijn de meeste anderstalige nieuwkomers in het DBSO 17 en 18 jaar oud. Daarnaast zien we een nieuwe leeftijdscategorie verschijnen, met name de +18-jarigen. Dit is te verklaren doordat de bevoegdheid om af te wijken van de toelatingsvoorwaarden sinds schooljaar 2016-2017 bij de klassenraad ligt. AGODI keurde geen afwijkingen voor +18-jarige anderstalige nieuwkomers goed. We zien dat de klassenraden voor deze leerlingen wel regelmatig afwijkingen toekennen.

□ Aantal leerlingen naar nationaliteit

De onderstaande tabel bevat het aantal leerlingen per nationaliteit. We namen per schooljaar de tien meest voorkomende nationaliteiten op. Naast het absoluut aantal leerlingen geeft de tabel ook steeds het percentage weer ten opzichte van het totale aantal regelmatige anderstalige nieuwkomers in het voltijds onthaalonderwijs.

Voltijds secundair onderwijs

2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Afghanistan (203 – 8,9%)	Afghanistan (217 – 8,7%)	Afghanistan (1127 – 27,4%)	Afghanistan (910-22,2%)	Syrië (620 – 16,5%)
Polen (176 – 7,7%)	Polen (152 – 6,1%)	Syrië (564 – 13,7%)	Syrië (679 –16,6%)	Afghanistan (506 –13,5%)
Ghana (116 – 5,1%)	Bulgarije (142 – 5,7%)	Irak (325 – 7,9%)	Irak (292 –7,1%)	Irak (273 – 7,3%)
Bulgarije (113 – 4,9%)	Syrië (127 – 5,1%)	Bulgarije (151 – 3,7%)	België (200 – 4,9%)	Somalië (206 – 5,5%)
Roemenië (109 – 4,8%)	België (118 – 4,7%)	Polen (137 – 3,3%)	Bulgarije (142 –3,5%)	België (193 – 5,1%)
Spanje (103 – 4,5%)	Roemenië (117 – 4,7%)	Somalië (130 – 3,2%)	Somalië (136 –3,3%)	Roemenië (163 – 4,3%)
Marokko (101 – 4,4%)	Ghana (116 – 4,6%)	Roemenië (120 – 2,9%)	Polen (110 – 2,7%)	Bulgarije (140 –3,7%)
België (84 – 3,7%)	Spanje (104 – 4,2%)	Ghana (115 – 2,8%)	Roemenië (106 – 2,6 %)	Spanje (116 –3,1%)
Irak (82 – 3,6%)	Marokko (96 – 3,8%)	België (113 – 2,7%)	Spanje (104 – 2,5%)	Polen (108 –2,9%)
Turkije (68 – 3,0%)	Somalië (78 – 3,1%)	Spanje (106 - 2,6%)	Ghana (85 - 2,1%)	Ghana en Marokko (80- 2,1%)

Tabel 12: Overzicht van de 10 meest voorkomende nationaliteiten bij de anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari

De Afghaanse nationaliteit is sinds jaren de meest voorkomende nationaliteit in het onthaalonderwijs, maar niet meer in het schooljaar 2017-2018. In dat schooljaar komt de Syrische nationaliteit op de eerste plaats. Het procentueel aandeel van de Afghaanse nationaliteit daalt met bijna 9% (in absolute cijfers zagen we een daling met 44%). De laatste schooljaren bestaat de top 3 steeds uit dezelfde landen, met name Afghanistan, Syrië en Irak. Ondertussen verschijnt Somalië al een aantal jaren in de top 10. Het laatste schooljaar steeg het procentueel aandeel van deze leerlingen. Ook de leerlingen met de Belgische nationaliteit blijven aanwezig in het onthaalonderwijs. Daarnaast zijn de Oost-Europese nationaliteiten ieder jaar sterk vertegenwoordigd in het voltijds onthaalonderwijs. Op 1 februari 2018 volgden er leerlingen van 122 verschillende nationaliteiten onthaalonderwijs.

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

Hieronder bevindt zich het overzicht van de vijf meest voorkomende nationaliteiten bij anderstalige nieuwkomers in het DBSO.

2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Afghanistan (61 – 55,5%)	Afghanistan (10 – 23,8%)	Afghanistan (12 – 17,6%)	Afghanistan (94 – 42,5%)	Afghanistan (145 – 47,5%)
Polen (5 – 4,5 %)	Spanje (5 – 11,9%)	Eritrea (10 – 14,7%)	België (25 – 11,3%)	België (32 – 10,5%)
Turkije (4 – 3,6%)	Bulgarije (4 – 9,5%) Polen (4 – 9,5%)	België (5 – 7,4%)	Ghana (12 – 5,4%)	Syrië (26 – 8,5%)
Bulgarije (4 – 3,6%)	Marokko (2 – 4,8%) Roemenië (2 - 4,8%) Slovenië (2 - 4,8%) Turkije (2 - 4,8%)	Bulgarije (4 – 5,9%) Polen (4 – 5,9%)	Syrië (11 – 5,0%)	Irak (10 – 3,3%)
België (4 - 3,6%)	Albanië (1 – 2,4%) België (1 - 2,4%) Irak (1 - 2,4%) Pakistan (1 - 2,4%) ...	Ghana (3 – 4,4%) Marokko (3 – 4,4%) Syrië (3 – 4,4%)	Irak (7 – 3,2%) Somalië (7 – 3,2%)	Somalië (7 – 2,3%)

Tabel 13: Overzicht van de meest voorkomende nationaliteiten bij anderstalige nieuwkomers DBSO op 1 februari

In de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 zijn de Afghaanse leerlingen met resp. 42,5% en 47,5% van de onthaalleerlingen zeer sterk vertegenwoordigd in het DBSO. Hierna volgen de laatste twee schooljaren leerlingen met de Belgische nationaliteit met meer dan 10%, een opvallende stijging i.v.m. de voorgaande jaren. Op 1 februari 2018 volgden er leerlingen van 41 verschillende nationaliteiten onthaalonderwijs in het DBSO.

□ Aantal leerlingen per provincie¹³

Voltijds secundair onderwijs

Provincie	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Antwerpen	979	42,7	1049	41,9	1417	34,5	1486	36,3	1426	38,0
Brussels	160	7,0	181	7,2	254	6,2	265	6,5	206	5,5
Limburg	209	9,1	232	9,3	523	12,7	423	10,3	337	9,0
Oost-Vlaanderen	504	22,0	555	22,2	949	23,1	892	21,8	757	20,1
Vlaams-Brabant	154	6,7	170	6,8	273	6,6	399	9,8	412	11,0
West-Vlaanderen	285	12,4	315	12,6	695	16,9	625	15,3	619	16,4
Totaal	2291	100	2502	100	4111	100	4090	100	3757	100

Tabel 14: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs per provincie op 1 februari

De verdeling van de anderstalige nieuwkomers over de provincies is vrij stabiel doorheen de jaren. Antwerpen is steeds koploper wat betreft het aantal onthaalleerlingen, op de tweede plaats vinden we steevast Oost-Vlaanderen terug.

In schooljaar 2015-2016 daalde het procentueel aandeel onthaalleerlingen in de provincie Antwerpen, gevolgd door een lichte stijging. In de provincie West-Vlaanderen ligt het percentage onthaalleerlingen de laatste drie schooljaren wat hoger.

Als we een blik werpen op het totale aantal buitenlanders¹⁴ per provincie zien we dat (in absolute cijfers) de meeste buitenlanders wonen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (417.107 buitenlanders) gevolgd door de provincie Antwerpen (210.113 buitenlanders)¹⁵. Dit stemt niet helemaal overeen met het beeld dat we zien in het onthaalonderwijs. In vergelijking met het totale aantal buitenlanders stromen er vrij weinig leerlingen in Brussel door naar het Nederlandstalige onthaalonderwijs. Waarschijnlijk kiezen deze leerlingen vaak voor het Franstalig onderwijs. West-Vlaanderen is daarentegen de provincie met het derde grootste aantal onthaalleerlingen, terwijl dit de provincie is met het minste aantal buitenlanders (61.028).

¹³ Aantal leerlingen per provincie op basis van de school waar ze ingeschreven zijn. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hoewel dit geen provincie is, werd dit apart opgenomen.

¹⁴ Personen met een andere nationaliteit dan de Belgische.

¹⁵ Gegevens op 1 januari 2018 - <https://bestat.statbel.fgov.be/bestat/crosstable.xhtml?view=5525fea5-4abb-424b-918c-d5a5658b9e34>

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

Provincie	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Antwerpen	31	28,2	12	28,6	19	27,9	107	48,4	150	49,2
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7	6,4	4	9,5	22	32,4	29	13,1	10	3,3%
Limburg	13	11,8	6	14,3	3	4,4	24	10,9	36	11,8
Oost- Vlaanderen	28	25,5	18	42,8	19	27,9	35	15,8	42	13,8
Vlaams- Brabant	7	6,4	/	0	/	0	2	0,9	12	3,9
West- Vlaanderen	24	21,8	2	4,8	5	7,4	24	10,9	55	18,0
Totaal	110	100	42	100	68	100	221	100	305	100

Tabel 15: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs per provincie op 1 februari

De laatste twee schooljaren veranderde het beeld in het DBSO erg sterk. Bijna de helft van de leerlingen in het onthaalonderwijs DBSO volgde les in de provincie Antwerpen. Ook in West-Vlaanderen zien we de laatste twee schooljaren opnieuw een forse stijging van het aantal anderstalige nieuwkomers DBSO, na twee schooljaren met een erg klein leerlingenaantal.

Basisonderwijs

Provincie	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Antwerpen	1086	47,5	1094	46,2	1514	36,8	1744	39,5	1704	40,4
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	57	2,5	104	4,4	173	4,2	188	4,3	152	3,6
Henegouwen¹⁶	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Limburg	158	6,9	171	7,2	509	12,4	415	9,4	389	9,2
Oost- Vlaanderen	518	22,7	560	23,7	824	20,1	956	21,6	866	20,5
Vlaams- Brabant	185	8,1	178	7,5	420	10,2	420	9,5	357	8,5
West- Vlaanderen	282	12,3	261	11,0	671	16,3	692	15,7	749	17,8
Totaal	2286	100	2368	100	4111	100	4415	100	4217	100

Tabel 16: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs per provincie op 1 juli

¹⁶ In Komen-Waasten, een stad in de provincie Henegouwen, is er één Nederlandstalige basisschool, nl. GO! De Taalkoffer. Deze basisschool wordt erkend en gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap.

De provincie Antwerpen telt in absolute cijfers veruit het hoogste aantal anderstalige nieuwkomers. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt nog altijd het minst aantal anderstalige nieuwkomers. Tijdens het schooljaar 2016-2017 nam het aandeel anderstalige nieuwkomers in Antwerpen en Oost-Vlaanderen toe ten opzichte van het voorgaande schooljaar. In de andere provincies zien we een stabilisering tot lichte daling van het aandeel anderstalige nieuwkomers. In het schooljaar 2017-2018 zien we ten opzichte van het voorgaande schooljaar enkel een stijging van het aandeel anderstalige nieuwkomers in de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen. In de andere provincies stabiliseert of neemt het aandeel lichtjes af.

□ Aantal leerlingen per onderwijsnet

Voltijds secundair onderwijs

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
GO!	693	30,2	730	29,2	1351	32,9	1298	31,7	1157	30,8
Officieel gesubsidieerd onderwijs	649	28,3	678	27,1	835	20,3	809	19,8	808	21,5
Vrij gesubsidieerd onderwijs	949	41,4	1094	43,7	1925	46,8	1983	48,5	1792	47,7
Totaal	2291	100	2502	100	4111	100	4090	100	3757	100

Tabel 17: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs volgens onderwijsnet op 1 februari

De meeste anderstalige nieuwkomers volgen onthaalonderwijs in het vrij gesubsidieerd onderwijs, gevolgd door het GO! en het officieel gesubsidieerd onderwijs. Doorheen de jaren is de verhouding tussen de onderwijsnetten vrij stabiel. Sinds het schooljaar 2015-2016 stellen we vast dat het procentueel aandeel van het officieel gesubsidieerd onderwijs wat lager ligt, terwijl dit in het vrij gesubsidieerd onderwijs wat gestegen is.

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
GO!	2	1,8	9	1,8	6	8,8	45	20,4	88	28,9
Officieel gesubsidieerd onderwijs	7	6,4	/	6,4	1	1,5	10	4,5	17	5,6
Vrij gesubsidieerd onderwijs	101	91,8	33	91,8	61	89,7	166	75,1	200	65,5
Totaal	110	100	42	100	68	100	221	100	305	100

Tabel 18: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs volgens onderwijsnet op 1 februari

In het DBSO vinden we het merendeel van de leerlingen terug in het vrij gesubsidieerd onderwijs, ook al is het aandeel van het GO! de laatste twee schooljaren sterk gestegen.

Basisonderwijs

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
GO!	665	29,1	636	26,9	1064	25,9	1196	27,1	1211	28,7
Officieel gesubsidieerd onderwijs	574	25,1	626	26,4	1027	25,0	1164	26,4	1046	24,8
Vrij gesubsidieerd onderwijs	1047	45,8	1106	46,7	2020	49,1	2055	46,5	1960	46,5
Totaal	2286	100,0	2368	100,0	4111	100,0	4415	100,0	4217	100,0

Tabel 19: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs volgens onderwijsnet op 1 juli.

De stijging van het aantal anderstalige nieuwkomers in het schooljaar 2015-2016 zet zich ook in het schooljaar 2016-2017 voor alle onderwijsnetten door. In het vrij gesubsidieerd onderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs zien we in 2017-2018 terug een lichte afname. In het GO! zet de stijging zich ook tijdens het schooljaar 2017-2018 verder door. Het vrij gesubsidieerd onderwijs vangt het grootste aandeel anderstalige nieuwkomers op; gevolgd door het officieel gesubsidieerd onderwijs en het GO!. Het aandeel anderstalige nieuwkomers in het GO! nam de afgelopen twee schooljaren wel toe. Dit geldt niet voor de twee andere onderwijsnetten.

2.2. Problematische afwezigheden in het secundair onderwijs

□ Algemeen

De regelgeving over de opvolging van afwezigheden is terug te vinden in het Besluit van de Vlaamse regering over de controle op inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs.¹⁷ In dit besluit onderscheidt men drie categorieën van afwezigheden:

- afwezigheden die van rechtswege gewettigd zijn;
- afwezigheden die gewettigd kunnen worden door de school;
- problematische afwezigheden.

Meer algemene informatie over problematische afwezigheden in het basis- en secundair onderwijs is terug te vinden in het rapport leerplicht¹⁸. In dit rapport gaan we verder in op problematische afwezigheden in het onthaalonderwijs van het secundair onderwijs.

In eerste instantie is de school verantwoordelijk voor de begeleiding en de opvolging van problematische afwezigheden. Vanaf de eerste problematische afwezigheid moet zij in contact treden met de ouders. Vanaf vijf halve dagen is inschakeling van het betrokken CLB en het opmaken van een begeleidingsdossier verplicht. Scholen sturen alle afwezigheidscodes door naar AGODI via Discimus. Hierdoor heeft AGODI zicht op alle leerlingen die 30 halve dagen problematisch afwezig zijn.

Voltijds secundair onderwijs¹⁹

	Aantal meldingen	Aantal ln in voltijds OKAN (regelmatig)	% van aantal leerlingen in voltijds OKAN	% op aantal PA in voltijds SO	% PA in voltijds SO
2013-2014	236	2291	10,3	6,4	1,0
2014-2015	301	2502	12,0	6,8	1,2
2015-2016	666	4111	16,2	12,2	1,6
2016-2017	741	4090	18,1	12,2	1,6
2017-2018	443	3757	11,8	6,9	1,7

Tabel 20: Overzicht van het aantal meldingen van problematische afwezigheden op 30 juni bij anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs.

¹⁷ Besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 betreffende de controle op inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs

¹⁸ Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI), Rapport leerplicht: wie is er niet als de schoolbel rinkelt? Evaluatie 2016-2017, Brussel.

¹⁹ Wanneer we in dit rapport het aantal problematisch afwezige leerlingen vergelijken met de schoolbevolking, vergelijken we steeds het totaal aantal leerlingen met 30 B-codes in de loop van het schooljaar met het aantal leerlingen op 1 februari van dat schooljaar.

Het aantal meldingen van problematische afwezigheden is in het schooljaar 2015-2016 meer dan verdubbeld, en kende een verdere stijging in het schooljaar 2016-2017. In het schooljaar 2017-2018 zien we terug een significante daling, zowel in absolute als in relatieve cijfers. Het aandeel van de anderstalige nieuwkomers in het totaal aantal problematische afwezigheden schommelt tussen 6,4 % en 12,2 %. Dit percentage is aanzienlijk hoger dan in het gewoon voltijds secundair onderwijs, waar dit schommelt tussen 1,0% en 1,7%.

Diverse oorzaken kunnen aan de basis liggen van het hoge aandeel meldingen bij de anderstalige nieuwkomers. Naast oorzaken die eveneens voorkomen bij spijbelaars in het reguliere onderwijs (zoals schoolmoeheid, schoolloopbaanproblemen, familiale problemen), vermoeden we dat er ook andere oorzaken zijn bij deze doelgroep. We denken onder meer aan de preciaire leefomstandigheden van vluchtelingen of traumatische ervaringen waar de leerlingen nog mee worstelen. Het is ook mogelijk dat scholen een onthaalleerling nog even ingeschreven houden, maar dat de leerling in kwestie alweer naar het buitenland is vertrokken of naar een ander asielcentrum werd overgeplaatst.

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

	Aantal meldingen	Aantal IIn (regelmatig)	% op aantal leerlingen in OKAN DBSO	% op aantal meldingen PA in DBSO	% PA in DBSO
2013-2014	27	110	24,5	1,3	41,1
2014-2015	18	42	42,9	0,9	45,5
2015-2016	23	68	33,8	1,1	49,4
2016-2017	72	221	32,6	3,0	55,2
2017-2018	127	305	41,6	4,7	58,6

Tabel 21: Overzicht van het aantal meldingen van problematische afwezigheden op 30 juni bij anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs

Sinds het schooljaar 2017-2018 is naast het aantal leerlingen in het DBSO ook het aantal meldingen van problematische afwezigheden aanzienlijk gestegen. We zien dat het percentage onthaalleerlingen met een melding van problematische afwezigheid hoog ligt in het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Dit beeld komt overeen met het reguliere DBSO, waar het percentage leerlingen met een melding van problematische afwezigheid nog hoger ligt.

□ Meldingen problematische afwezigheden per leeftijd

Voltijds secundair onderwijs

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
18-jarigen en +18-jarigen	20	29	41	62	56
17-jarigen	66	84	167	209	105
16-jarigen	47	54	170	175	98
15-jarigen	27	41	112	103	49
14-jarigen	31	37	81	68	57
13-jarigen	30	27	42	58	36
12-jarigen	13	22	45	55	36
11-jarigen en -11-jarigen	2	7	8	11	6
Totaal	236	301	666	741	443

Tabel 22: Overzicht van het aantal meldingen van problematische afwezigheden doorheen het schooljaar bij anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs volgens leeftijd

Over de jaren heen vormen de 16- en de 17-jarigen de grootste groep onder de onthaalleerlingen met een melding problematische afwezigheid. De daling van het aantal meldingen problematische afwezigheid in het schooljaar 2017-2018 is in alle leeftijden te zien.

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
+ 18-jarigen	0	0	0	6	5
18-jarigen	8	4	0	27	47
17-jarigen	14	8	19	29	49
16-jarigen	5	6	4	7	20
15-jarigen	0	0	0	3	6
Totaal	27	18	23	72	127

Tabel 23: Overzicht van het aantal meldingen van problematische afwezigheden doorheen het schooljaar bij anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs volgens leeftijd

In het onthaalonderwijs DBSO zijn de meeste leerlingen met een melding problematische afwezigheid de 17- en de 18-jarigen. De laatste twee schooljaren zien we ook bij de problematische afwezige leerlingen de 15- en de + 18-jarigen opduiken.

□ Meldingen problematische afwezigheden per provincie²⁰

Voltijds secundair onderwijs

De onderstaande tabel bevat per provincie en voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) het aantal onthaalleerlingen dat werd gemeld doorheen het schooljaar als problematisch afwezig.

Provincie	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	% op aantal onthaal- lin	Aantal	% op aantal ont- haal- lin	Aantal	% op aantal onthaal- lin	Aantal	% op aantal onthaal- lin	Aantal	% op aantal ont- haal- lin
Antwerpen	83	8,5	115	11,0	251	17,7	254	17,1	150	10,5
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	19	11,9	27	14,9	64	25,2	47	17,7	32	15,5
Limburg	34	16,3	30	12,9	91	17,4	95	22,5	51	15,1
Oost-VI	51	10,1	73	13,2	112	11,8	193	21,6	123	16,2
Vlaams-Brabant	20	13,0	18	10,6	34	12,5	48	12,0	39	9,5
West-VI	29	10,2	38	12,1	114	16,4	104	16,6	48	7,8
Totaal	236	10,3	301	12,0	666	16,2	741	18,1	443	11,8

Tabel 24: Overzicht van het aantal leerlingen met een melding problematische afwezigheden bij anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs volgens provincie

De stijging van het aandeel problematisch afwezige leerlingen in het onthaalonderwijs in de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017 gevolgd door een daling in 2017-2018 wordt ook weerspiegeld in de cijfers per provincie. In relatieve cijfers zien we de afgelopen twee schooljaren hogere cijfers in Oost-Vlaanderen in vergelijking met de voorgaande schooljaren. In het schooljaar 2017-2018 zien we ook een sterke daling in relatieve cijfers in de provincies Antwerpen, Limburg en West-Vlaanderen.

²⁰ Aantal leerlingen per provincie op basis van de school waar ze ingeschreven zijn. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hoewel dit geen provincie is, werd dit apart opgenomen.

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

De voorgaande edities van dit rapport bevatten geen cijfers voor het DBSO aangezien het aantal onthaalleerlingen hier relatief klein was. Door de stijging in de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 geven we deze cijfers nu wel weer.

Provincie	2016-2017		2017-2018	
	Aantal	% op aantal onthaal-leerlingen	Aantal	% op aantal onthaal-leerlingen
Antwerpen	32	29,9	59	39,3
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	5	17,2	5	50
Limburg	16	66,7	11	30,6
Oost-Vlaanderen	13	37,1	23	54,8
Vlaams-Brabant	2	100	4	33,3
West-Vlaanderen	4	16,7	25	45,5
Totaal	72	32,6	127	41,6

Tabel 25: Overzicht van het aantal meldingen problematische afwezigheden bij anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs volgens provincie

In het schooljaar 2017-2018 lag het aantal problematische afwezigheden zowel in absolute als in relatieve cijfers hoog in de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen. Dit zijn ook de provincies met het hoogste aantal leerlingen binnen het onthaalonderwijs DBSO.

2.3. Doorstroming in het secundair onderwijs

In dit hoofdstuk bekijken we de doorstroomgegevens van de anderstalige nieuwkomers. Hiervoor gaan we steeds na waar de leerlingen die op 1 februari waren ingeschreven in het onthaalonderwijs, les volgen op 1 oktober van het daaropvolgende schooljaar. Onder het schooljaar 2017-2018 worden de inschrijvingsgegevens op 1 oktober 2018 weergegeven van de leerlingen die op 1 februari 2018 les volgden in het onthaalonderwijs. Dit is naar analogie met de voorgaande schooljaren.

De gegevens van 2017-2018 in dit hoofdstuk zijn opgemaakt op basis van de gegevens zoals deze op 15 maart 2019 waren opgenomen in de databank van AGODI. We zijn hiervoor afhankelijk van de correcte registraties in Discimus door de scholen, Centra deeltijds onderwijs en de Syntra's. Het is mogelijk dat deze gegevens nog licht wijzigen naar aanleiding van verificatie, laattijdige registraties en het wijzigen van identificatiegegevens in Discimus.

Binnen de onthaalschool

De onderstaande tabel geeft een overzicht weer van het aantal leerlingen dat na het volgen van een jaar onthaalonderwijs doorstroomt binnen dezelfde school.

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	% op aantal onthaal -IIn	Aantal	% op aantal onthaal -IIn	Aantal	% op aantal onthaal -IIn	Aantal	% op aantal onthaal-IIn	Aantal	% op aantal onthaal-IIn
Aantal leerlingen in dezelfde school	805	33,5	702	27,6	1306	31,3	1340	31,1	1386	34,1

Tabel 26: Overzicht van het aantal leerlingen dat doorstroomt binnen dezelfde school in het voltijds en in het deeltijds beroepssecundair onderwijs

Onder deze leerlingen bevinden zich ook de leerlingen die opnieuw onthaalonderwijs volgen (bv.: omdat zij nog geen volledig schooljaar onthaalonderwijs gevolgd hebben of omdat zij een afwijking op de toelatingsvoorwaarden verkregen), wat betekent dat het hier gaat om een ruimere categorie dan enkel de 'doorstromers'.

Het aandeel van het aantal leerlingen dat na het onthaalonderwijs les blijft volgen in de eigen school is vrij stabiel doorheen de jaren. Het ging in het schooljaar 2017-2018 om iets meer dan 1/3 van alle anderstalige nieuwkomers.

Binnen de scholengemeenschap

De onderstaande tabel geeft een overzicht weer van het aantal leerlingen dat na het volgen van een jaar onthaalonderwijs doorstroomt naar een school binnen dezelfde scholengemeenschap.

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	% op aantal	Aantal	% op aantal	Aantal	% op	Aantal	% op aantal	Aantal	% op aantal
Aantal leerlingen in dezelfde scholengemeenschap	1186	49,4	1197	47,1	1935	46,3	2059	47,8	2051	50,5

Tabel 27: Overzicht van het aantal leerlingen dat doorstroomt binnen dezelfde scholengemeenschap in het voltijds en in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Het aandeel leerlingen dat is doorgestroomd binnen de scholengemeenschap is eveneens stabiel en lag de afgelopen vijf schooljaren tussen de 46,3% en 50,5%.

Kenmerken van de doorstroom

□ Hoofdstructuur²¹

De onderstaande tabel bevat de doorgestroomde leerlingen naar hoofdstructuur.

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	% op aantal OKAN-Iln.	Aantal	% op aantal OKAN-Iln.	Aantal	% op aantal OKAN-Iln.	Aantal	% op aantal OKAN-Iln.	Aantal	% op aantal OKAN-Iln.
Voltijds	1616	67,3	1804	70,9	3014	72,1	2920	67,7	2804	69,0
Deeltijds	211	8,8	162	6,4	273	6,5	602	13,9	389	9,6
BuSo	74	3,1	65	2,6	57	1,4	93	2,2	85	2,1
Gewoon basis-onderwijs	1	0,1	3	0,1	2	0,0	1	0,0	5	0,1
Buiten-gewoon basis-onderwijs	3	0,1	3	0,1	1	0,0	3	0,1	6	0,2
Syntra	8	0,3	5	0,2	2	0,0	7	0,2	/	/ ²²
Totaal	1913	79,7	2042	80,3	3349	80,1	3626	84,1	3289	81,0
Niet	488	20,3	502	19,7	830	19,9	685	15,9	773	19,0

Tabel 28: Overzicht van de doorstroming van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs (voltijds + deeltijds) volgens huidige hoofdstructuur

²¹ Zie glossarium

²² Omwille van technische problemen bij de registratie van de leerlingen in de Syntra, is het niet mogelijk om te rapporteren over het aantal leerlingen dat in het schooljaar 2018-2019 is doorgestroomd naar de Syntra.

Het merendeel van de leerlingen stroomt door naar het voltijds secundair onderwijs. Dit aandeel schommelt steeds rond de 70%. Het aandeel leerlingen dat doorstroomt naar het deeltijds beroepssecundair onderwijs is bij de leerlingen die het onthaalonderwijs in het schooljaar 2016-2017 volgden heel sterk gestegen. Deze stijging zette zich het volgende schooljaar niet door, al bleef het aantal leerlingen dat naar het deeltijds beroepssecundair onderwijs gaat iets hoger dan voorheen. Het aantal leerlingen dat naar het buitengewoon secundair onderwijs gaat, blijft laag. Zo'n 20% van de leerlingen vinden we niet meer terug in het leerplichtonderwijs. Een aantal van deze leerlingen konden we niet terugvinden omdat ze zonder INSZ-nummer (rijksregisternummer of BIS-nummer) waren ingeschreven in de onthaalklas of omdat ze niet doorstroomden naar het secundaire vervolgonderwijs.

Ter vergelijking: in het secundair onderwijs zat in het schooljaar 2017-2018 93,5% van de leerlingen in het voltijds secundair onderwijs, 2,0% in het deeltijds onderwijs en 4,5% in het buitengewoon secundair onderwijs²³. Wanneer we enkel rekening houden met de anderstalige nieuwkomers die we terugvinden in het leerplichtonderwijs, valt op dat het aantal gewezen onthaalleerlingen in het voltijds secundair onderwijs wat minder groot is. Gewezen onthaalleerlingen gaan in verhouding minder naar het buitengewoon secundair onderwijs en meer naar het deeltijds onderwijs.

□ Onderwijsvorm

Als we enkel kijken naar leerlingen die doorstromen binnen het voltijds secundair onderwijs, krijgen we de volgende verdeling:

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO
OKAN	464	28,7	482	26,7	1480	49,1	893	30,6	1018	36,3
1^e graad	519	32,1	569	31,5	624	20,7	813	27,8	741	26,4
ASO	77	4,8	94	5,2	146	4,8	198	6,8	179	6,4
BSO	353	21,8	439	24,3	445	14,8	665	22,8	535	19,1
KSO	14	0,9	15	0,8	15	0,5	24	0,8	19	0,7
TSO	189	11,7	203	11,3	302	10,0	322	11,0	309	11,0
HBO	0	0,0	2	0,1	2	0,1	5	0,2	3	0,1

Tabel 29: Overzicht van de doorstroming van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs volgens huidige onderwijsvorm

De onthaalklas (OKAN) en de eerste graad zijn geen onderwijsvormen, maar worden vermeld voor de volledigheid. Het percentage leerlingen dat een schooljaar later opnieuw onthaalonderwijs volgt, was in schooljaar 2015-2016 spectaculair gestegen ten opzichte van de voorgaande jaren. In de volgende twee schooljaren, lag dit aantal terug lager, maar het gaat nog steeds om ongeveer een derde van de leerlingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs dat opnieuw OKAN volgt. Tussen de leerlingen die opnieuw onthaalonderwijs volgden, zitten ook de leerlingen die later in het schooljaar instroomden, maar wel meetelden op de teldatum 1 februari. Die leerlingen kunnen soms nog een onthaaljaar volgen zonder afwijking op de toelatingsvoorwaarden aangezien ze nog geen negen maanden ingeschreven waren in het onthaalonderwijs.

Verder zien we voor de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 opnieuw een sterkere doorstroom naar de eerste graad en het BSO. In de andere onderwijsvormen bleef het aandeel doorgestroomde leerlingen min of meer stabiel.

Ter vergelijking vindt u hieronder de verdeling van het aantal leerlingen per onderwijsvorm voor de gehele schoolbevolking terug in het schooljaar 2017-2018.

Onderwijsvormen voltijds gewoon secundair onderwijs (2017-2018)		
	Aantal	%
OKAN	3.759	0,9
1^e graad	139.820	33,1
ASO	115.973	27,5
BSO	70.837	16,8
KSO	6.254	1,5
TSO	85.332	20,2
Totaal	421.975	100

Tabel 30: Overzicht van het aantal leerlingen per onderwijsvorm in het voltijds gewoon secundair onderwijs, 2017-2018²⁴.

□ Graad

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO	Aantal	% op aantal doorgestroomde lln. in voltijds SO
OKAN	464	28,7	482	26,7	1480	49,1	893	30,6	1018	36,3
1 ^e graad	519	32,1	569	31,5	624	20,7	813	27,8	741	26,4
2 ^e graad	534	33,0	638	35,5	750	24,9	968	33,2	822	29,3
3 ^e graad	88	5,4	98	5,4	142	4,7	230	7,9	211	7,5
modulair	11	0,7	15	0,8	16	0,5	11	0,4	9	0,3
HBO	0	0	2	0,1	2	0,1	5	0,2	3	0,1

Tabel 31: Overzicht van de doorstroming van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs (voltijds + deeltijds) volgens graad in het huidige schooljaar

Ook hier zien we het effect van het opnieuw gedaalde aandeel leerlingen dat naar OKAN is doorgestroomd. Het aandeel leerlingen dat is doorgestroomd naar de tweede graad is in vergelijking met schooljaar 2015-2016 opnieuw gestegen. Ook zien we de laatste twee schooljaren een lichte stijging in de doorstroming naar de derde graad.

□ Studiegebied²⁵

Opnieuw abstractie makend van de leerlingen in het BuSO, het DBSO, Syntra en hier ook de onthaalklas en de eerste graad krijgen we de volgende verdeling:

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
ASO²⁶	77	94	145	194	178
Auto	10	19	15	24	25
Beeldende kunsten	14	15	14	22	15
Bouw	9	20	16	20	23
Chemie	23	11	35	30	31
Decoratieve technieken	8	13	11	26	22
Fotografie	4	1	2	3	3
Grafische technieken/ grafische communicatie en media	7	5	7	11	10
Handel	100	105	147	219	170

²⁵ Zie glossarium

²⁶ De cijfers kunnen verschillen van deze in tabel 29; dit verschil is te wijten aan de leerlingen van de studierichting Sport ASO. Deze studierichting valt onder ASO als onderwijsvorm maar wordt ingedeeld in het studiegebied Sport i.p.v. het studiegebied ASO.

Hout	8	13	12	17	10
Juwelen	0	2	1	0	1
Koeling en warmte	0	1	2	4	2
Land- en tuinbouw	3	6	6	4	4
Lichaamsverzorging	35	33	34	66	50
Maatschappelijke veiligheid	1	0	1	0	0
Maritieme opleidingen	1	1	0	3	2
Mechanica - elektriciteit	122	148	166	214	169
Mode	7	15	15	16	15
Personenzorg	159	200	211	263	232
Podiumkunsten	0	0	1	2	4
Sport	12	5	19	20	17
Tandtechnieken	1	0	2	2	1
Toerisme	14	20	22	22	31
Voeding	18	26	26	31	28
Naamloos leerjaar BSO²⁷	0	0	0	1	2

Tabel 32: Overzicht van de doorstroming van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs volgens studiegebied in het huidige schooljaar

De meest populaire studiegebieden voor gewezen onthaalleerlingen over de jaren heen zijn handel, mechanica-elektriciteit en personenzorg. Daarnaast stromen heel wat gewezen onthaalleerlingen door naar het ASO en naar het studiegebied lichaamsverzorging.

In het basisonderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs bestaan geen aparte onthaalklassen. De onthaalleerlingen worden al van bij de inschrijving opgenomen in het reguliere onderwijs. Hierdoor rapporteren we niet over de doorstroming naar het reguliere onderwijs.

2.4 Behaalde studieresultaten

Vanaf het schooljaar 2016-2017 worden de studiebewijzen geregistreerd in Discimus. De registratie in Discimus opende nieuwe deuren om de gegevens ook ter beschikking te stellen van de scholen en om het proces van het toezicht op de studiebewijzen deels te automatiseren. Het toezicht op de studiebewijzen wordt niet meer enkel in de maanden augustus en september uitgevoerd, maar loopt ook doorheen het volgende schooljaar. Het is dus mogelijk dat de gegevens over de behaalde studieresultaten van het schooljaar 2017-2018 nog licht kunnen wijzigen naar aanleiding van verificatie.

2.4.1 Attest van regelmatige lesbijwoning (ARL) na de onthaalklas

Vanaf 1 september 2014 wordt in het voltijds secundair onderwijs aan het einde van de volledige effectieve periode onthaalonderwijs een attest van regelmatige lesbijwoning uitgereikt. Dit betekent dat het attest wordt uitgereikt op het moment dat de leerling klaar is om door te stromen naar het vervolgonderwijs. De correcte registratie van deze studiebewijzen verliep voor zowel de scholen als de softwareleveranciers in het schooljaar 2015-2016 nog niet vlot. In de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 is de registratie van deze studiebewijzen beter, al zijn er in bepaalde scholen nog steeds problemen.

De onderstaande tabel bevat het aantal geregistreerde attesten van regelmatige lesbijwoning in de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 naar provincie. De tabel bevat eveneens het percentage ten opzichte van het aantal regelmatige leerlingen in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari²⁸.

Voltijds secundair onderwijs

Provincie	Aantal attesten	% t.o.v. aantal regelmatige leerlingen op 01/02/2017	Aantal attesten 2017-2018	% t.o.v. aantal regelmatige leerlingen op 01/02/2018
Antwerpen	1265	85,1	1106	77,6
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	188	71,0	193	93,7
Limburg	288	68,1	179	53,1
Oost-Vlaanderen	774	86,8	582	77,0
Vlaams-Brabant	277	69,4	281	68,2
West-Vlaanderen	455	72,8	454	73,3
Totaal	3247	79,4	2795	74,4

Tabel 33: Overzicht van het aantal geregistreerde attesten van regelmatige lesbijwoning in het voltijds secundair onderwijs per provincie

Scholen registreren voor heel wat anderstalige nieuwkomers dat zij een attest van regelmatige lesbijwoning hebben behaald. Vooral in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ligt het aantal geregistreerde ARL's erg hoog.

De onderstaande tabel bevat het aantal geregistreerde attesten van regelmatige lesbijwoning in de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 naar onderwijsnet. De tabel bevat eveneens het percentage ten opzichte van het aantal regelmatige leerlingen in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari²⁹.

²⁸ De percentages vergelijken het leerlingenaantal op 1 februari met het aantal uitgereikte attesten van regelmatige lesbijwoning gedurende het volledige schooljaar. Leerlingen kunnen een attest van regelmatige lesbijwoning hebben behaald, maar niet op 1 februari ingeschreven zijn geweest in het onthaalonderwijs.

²⁹ De percentages vergelijken het leerlingenaantal op 1 februari met het aantal uitgereikte attesten van regelmatige lesbijwoning gedurende het volledige schooljaar. Leerlingen kunnen een attest van regelmatige lesbijwoning hebben behaald, maar niet op 1 februari ingeschreven zijn geweest in het onthaalonderwijs.

Onderwijsnet	Aantal attesten 2016-2017	% t.o.v. aantal regelmatige leerlingen op 01/02/2017	Aantal attesten 2017-2018	% t.o.v. aantal regelmatige leerlingen op 01/02/2018
GO!	1019	78,5	795	68,7
Officieel gesubsidieerd onderwijs	664	82,1	679	84,0
Vrij gesubsidieerd onderwijs	1564	78,9	1321	73,7
Totaal	3247	79,4	2795	74,4

Tabel 34: Overzicht van het aantal geregistreerde attesten van regelmatige lesbijwoning in het voltijds secundair onderwijs per onderwijsnet

In het officieel gesubsidieerd onderwijs geven scholen aan dat veel leerlingen een attest van regelmatige lesbijwoning hebben behaald.

2.4.2 Studieresultaten na doorstroming in het reguliere onderwijs

De gegevens in dit hoofdstuk hebben telkens betrekking op de leerlingen die op 1 februari onthaalonderwijs volgden en op 30 juni het daaropvolgende schooljaar een studiebewijs of attest behaalden.

Van de 4.111 regelmatige leerlingen die op 1 februari 2016 voltijds onthaalonderwijs volgden, beschikken we van 2.797 leerlingen (68,0%) over informatie omtrent het eventueel behaalde studiebewijs of attest op 30 juni 2017.

Van deze 2.797 leerlingen behaalden 1.348 leerlingen (48,2 %) in het voltijds en deeltijds beroepssecundair onderwijs (niet-OKAN) een gunstige attestering of studiebekrachtiging (A-attest of B-attest, een attest van regelmatige lesbijwoning in het kader van een flexibel leertraject³⁰, attest van regelmatige lesbijwoning als voorbereiding op het hoger onderwijs, getuigschrift 2de graad, studiegetuigschrift 3de graad, diploma secundair onderwijs of certificaat DBSO³¹).

Van de 4090 regelmatige leerlingen die op 1 februari 2017 onthaalonderwijs volgden, beschikken we van 2.796 leerlingen (68,4 %) over informatie omtrent het eventueel behaalde studiebewijs of attest op 30 juni 2018.

Van de 2.796 resterende leerlingen behaalden 1.590 leerlingen (56,9 %) in het voltijds en deeltijds beroepssecundair onderwijs een gunstige attestering of studiebekrachtiging (A-attest of B-attest, een attest van regelmatige lesbijwoning in het kader van een flexibel leertraject, getuigschrift 2de graad, studiegetuigschrift 3de graad, diploma secundair onderwijs, deelcertificaat HBO of certificaat DBSO).

³⁰ We beschouwen dit als een gunstig studiebewijs omdat een dergelijk attest impliceert dat de leerling mag overgaan naar het volgend leerjaar.

³¹ Leerlingen die een getuigschrift van de eerste of de tweede graad in het voltijds secundair onderwijs behaald hebben, worden hier niet apart verrekend, aangezien deze leerlingen ook een A-attest of B-attest behalen. In het DBSO worden alle leerlingen die minstens één van de vermelde studiebewijzen behaalden meegerekend. Met leerlingen die eventueel een deelcertificaat DBSO behalen is in dit cijfer geen rekening gehouden.

In vergelijking met de twee voorgaande jaren valt op dat we voor minder gewezen onthaalleerlingen een studiebekrachtiging terugvinden het jaar nadat ze het onthaalonderwijs volgden (van iets minder dan drie vierde van deze leerlingen naar iets meer dan twee derde). Bovendien ligt het percentage leerlingen dat in het vervolgonderwijs een gunstige studiebekrachtiging behaalde lager. Vooral bij de leerlingen die op 1 februari 2016 in het onthaalonderwijs zaten, ligt dit percentage laag. Dit hangt samen met het grote aantal leerlingen van deze groep dat het daaropvolgend schooljaar opnieuw onthaalonderwijs volgde en hier een attest van regelmatige lesbijwoning behaalde (zie verder).

De onderstaande tabel bevat het overzicht van het aantal leerlingen dat na doorstroming uit het voltijds onthaalonderwijs een studiebewijs of attest behaalde in het voltijds gewoon secundair onderwijs. We kijken hiervoor naar leerlingen in het onthaalonderwijs tijdens de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.

Studiebewijs/ attest	Aantal leerlingen met studiebe- krachtiging op 30/06/2017	% t.o.v. aantal leerlingen met studiebe- krachtiging in het voltijds SO op 30/06/2017	% t.o.v. aantal regelmatige anders-talige nieuw- komers op 01/02/2016	Aantal leerlingen met studiebe- krachtiging op 30/06/2018	% t.o.v. aantal leerlingen met studiebe- krachtiging in het voltijds SO op 30/06/2018	% t.o.v. aantal regelmatige anderstalige nieuw- komers op op 01/02/2017
A-attest	1138	41,6	27,7	1298	47,8	31,7
B-attest	162	5,9	3,9	212	7,8	5,2
Diploma secundair onderwijs	4	0,1	0,1	8	0,3	0,2
Studiegetuigschrift 2de leerjaar 3de graad	0	0,0	0,0	3	0,1	0,1
Deel- certificaat HBO³²	/	/	/	1	0,0	0,0
Attest van regelmatige lesbijwoning overgaan met tekorten	10	0,4	0,2	12	0,4	0,3
Attest van regelmatige lesbijwoning uitstel deliberatie	6	0,2	0,1	6	0,2	0,1

32 De deelcertificaten HBO zijn in het schooljaar 2017-2018 voor de eerste keer opgenomen in de databank van AGODI. Tijdens de voorgaande schooljaren beschikken we dus niet over deze gegevens.

Attest van regelmatige lesbijwoning voorbereiding hoger onderwijs	1	0,0	0,0	1	0,0	0,0
Attest van regelmatige lesbijwoning onthaalklas	1159	42,4	28,2	804	29,6	19,7
C-attest	256	9,4	6,2	369	13,6	9,0
Attest van verworven bekwaam-heden	0	0,0	0,0	2	0,1	0,0

Tabel 35: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het voltijds onthaalonderwijs.

Van de leerlingen die na hun onthaaljaar het schooljaar 2016-2017 beëindigen in het voltijds secundair onderwijs, behaalde zo'n 41% een A-attest. Het volgende schooljaar stijgt dit aantal naar bijna 50%. Deze aantallen liggen duidelijk lager dan tijdens de voorgaande jaren. Deze daling gaat samen met een zeer sterke stijging van het aantal leerlingen dat tijdens het jaar na het onthaalonderwijs het attest van regelmatige lesbijwoning OKAN behaalt. Het gaat dus om leerlingen die opnieuw het onthaaljaar volgen. Van de leerlingen die op 1 februari 2016 in de onthaalklas les volgden, behaalt maar liefst 28 % het daaropvolgend jaar pas het attest van regelmatige lesbijwoning in OKAN. Het volgende jaar zakt dit wel opnieuw naar zo'n 20%. Bij de leerlingen die op 1 februari 2017 in de onthaalklas zaten, zien we een stijging van het aantal leerlingen met een C-attest tijdens het daaropvolgende schooljaar. Het gaat dan om 13% van het aantal leerlingen die een studiebekrachtiging behalen in het voltijds gewoon secundair onderwijs.

Studiebewijs/ attest	Aantal leerlingen met studiebe- krachtiging in 2016-2017	% t.o.v. Aantal leerlingen met studiebe- krachtiging in het DBSO in 2016-2017	% t.o.v. Aantal regelmatige leerlingen OKAN op 01/02/2016	Aantal leerlingen met studiebe- krachtiging op 30/06/2018	% t.o.v. Aantal leerlingen met studiebe- krachtiging in het DBSO op 30/06/2018	% t.o.v. Aantal regelmatige leerlingen OKAN op 01/02/2017
Certificaat	27	45,0	0,7	49	62,0	1,2
Getuigschrift 2de graad	4	6,7	0,1	9	11,4	0,2
Attest van verworven competenties	33	55,0	0,8	30	38,0	0,7

Tabel 36: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs onderwijs van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het voltijds onthaalonderwijs.

Van de leerlingen die na hun onthaaljaar het schooljaar 2016-2017 beëindigen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs, behaalde 45% van de leerlingen een certificaat (al dan niet samen met het getuigschrift van de tweede graad). In het schooljaar 2017-2018 steeg dit aantal naar 62%. Ook het aantal leerlingen met een getuigschrift van de tweede graad lag dit jaar hoger. Algemeen behaalt slechts een erg beperkt aantal leerlingen na het voltijds onthaalonderwijs een studiebekrachtiging in het DBSO.

In de onderstaande tabel is terug te vinden welke studiebekrachtiging leerlingen in het onthaalonderwijs DBSO het daaropvolgende jaar behalen. Net zoals voor het voltijds, bekijken we de leerlingen in onthaalonderwijs DBSO tijdens de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017. De tabel bevat zowel leerlingen die in het voltijds als in het deeltijds studiebekrachtiging behaalden.

Studiebewijs/ attest	Aantal³³	% t.o.v. aantal leerlingen met	% t.o.v. Aantal regelmatige leerlingen OKAN DBSO op 01/02/2016	Aantal³⁴	% t.o.v. aantal leerlingen met	% t.o.v. Aantal regelmatige leerlingen OKAN DBSO op 01/02/2017
Getuigschrift 2 ^{de} graad	5	21,7	7,4	33	43,4	14,9
Studiegetuig-schrift 3 ^{de} graad	0	0,0	0,0	3	3,9	1,4
Diploma	1	4,3	1,5	0	0	0
Certificaat DBSO	16	69,6	23,5	59	77,6	26,7
Attest van verworven competenties DBSO	4	17,4	5,9	8	10,5	3,6
Oriënteringsattest A	2	8,7	2,9	4	5,3	1,8
Oriënteringsattest C	0	0,0	0,0	2	2,6	0,9
Attest van regelmatige lesbijwoning OKAN	0	0,0	0,0	1	1,3	0,5

Tabel 37: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in het secundair onderwijs (voltijds + deeltijds) van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs DBSO

Tijdens het schooljaar 2016-2017 behaalden 23 leerlingen het schooljaar na het onthaalonderwijs DBSO een studiebekrachtiging en in het schooljaar 2017-2018 waren dit er 76. Het gaat hierbij resp. om 33,8 % en 34,4 % van het aantal leerlingen in het onthaalonderwijs DBSO het jaar voordien. Van de leerlingen in het onthaalonderwijs DBSO behaalde ongeveer een kwart het jaar nadien een certificaat in het DBSO. In schooljaar 2017-2018 behaalde 15% van de leerlingen ook een getuigschrift van de tweede graad (zo goed als al deze leerlingen behaalden ook minstens één certificaat).

De onderstaande twee tabellen geven per onderwijsvorm en voor de eerste graad weer welke studiebekrachtiging de gewezen onthaalleerlingen behaalden. Leerlingen die hun studiebekrachtiging in het onthaaljaar behaalden, zijn niet opgenomen in deze tabellen.

33 Het totaal aantal leerlingen komt niet overeen met de som van alle aantallen leerlingen die een studiebewijs of attest behaald hebben. Sommige leerlingen behalen immers twee studiebewijzen (bijv. getuigschrift van de 2de graad en een certificaat).

34 Zie voetnoot 32.

	1ste graad		ASO		TSO		KSO		BSO		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op
A-attest	503	79,3	91	64,1	167	58,6	6	50,0	371	73,6	1138	72,2
B-attest	64	10,1	21	14,8	52	18,2	4	33,3	21	4,2	162	10,3
Attest voorbereidend leerjaar hoger onderwijs			1	0,7			0	0,0			1	0,1
Diploma secundair onderwijs			1	0,7	2	0,7	0	0,0	1	0,2	4	0,3
C-attest	65	10,3	23	16,2	62	21,8	2	16,7	104	20,6	256	16,2
Beslissing	2	0,3	5	3,5	2	0,7	0	0,0	7	1,4	16	1,0
Totaal	634	100	142	100	285	100	12	100	504	100	1577	100

Tabel 38: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in de 1e graad en in de verschillende onderwijsvormen op 30 juni 2017 in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die op 1 februari 2016 in het voltijds onthaalonderwijs waren ingeschreven.

	1ste graad		ASO		TSO		KSO		BSO		Totaal	
	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal
A-attest	575	70,0	106	64,2	158	57,0	12	50,0	447	71,6	1298	64,0
B-attest	110	13,4	25	15,2	52	18,8	4	16,7	21	3,4	212	10,6
Studiege- tuigschrift 3de graad									3	0,5	3	0,1
Diploma secundair onderwijs			4	2,4	1	0,4	0	0,0	3	0,5	8	0,4
Attest voorbe- reidend leerjaar hoger onderwijs			0	0,0			1	4,2			1	0,0
Attest van verworven bekwaam- heden	1	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,2	2	0,1
C-attest	133	16,2	26	15,8	62	22,4	6	25,0	142	22,8	369	18,4
Beslissing uitgesteld	2	0,2	4	2,4	4	1,4	1	4,2	7	1,1	18	0,9
Totaal	821	100	165	100	277	100	24	100	624	100	1911	100

Tabel 39: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in de 1e graad en in de verschillende onderwijsvormen op 30 juni 2018 in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die op 1 februari 2017 in het voltijds onthaalonderwijs waren ingeschreven.

Van alle leerlingen die naar het voltijds secundair onderwijs, met uitzondering van OKAN, doorstromen, behaalt ongeveer 70% een A-attest. Dit aandeel ligt lager dan tijdens de twee voorgaande jaren, toen ongeveer drie vierde van de leerlingen een A-attest behaalde. Iets meer dan 10 % behaalt een B-attest. Het aantal leerlingen met een C-attest steeg van 16% op 30 juni 2017 naar 19 % op 30 juni 2018. In het TSO ligt het aandeel A-attesten opvallend lager dan in de andere onderwijsvormen en de eerste graad. In de beide schooljaren behaalde telkens een aantal leerlingen het diploma van secundair onderwijs. Ongeveer 1% van de leerlingen volgt een flexibel leertraject waarin de beslissing wordt uitgesteld naar het einde van de graad.

De onderstaande tabellen bevatten per provincie en voor het BHG ³⁶ de studiebekrachtiging die de gewezen onthaalleerlingen behaalden op 30 juni 2017 en 30 juni 2018.

	Limburg		Antwerpen		Oost-Vlaanderen		West-Vlaanderen		Vlaams-Brabant		BHG	
	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal
A-attest	118	72,0	408	71,3	282	73,8	155	69,8	119	76,3	56	69,1
B-attest	19	11,6	63	11,0	31	8,1	22	9,9	14	9,0	13	16,0
Attest voorbereidend leerjaar hoger onderwijs	0	0,0	1	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Diploma secundair onderwijs	1	0,0	2	0,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0
C-attest	22	13,4	88	15,4	69	18,1	45	20,3	20	12,8	12	14,8
Beslissing uitgesteld	4	2,4	10	1,7	0	0,0	0	0,0	2	1,3	0	0,0
Totaal	164	100	572	100	382	100	222	100	156	100	81	100

Tabel 40: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen op 30 juni 2017 per provincie in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die op 1 februari 2016 in voltijds onthaalonderwijs waren ingeschreven.

	Limburg		Antwerpen		Oost-Vlaanderen		West-Vlaanderen		Vlaams-Brabant		BHG	
	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal
A-attest	110	67,9	455	67,7	313	70,2	201	68,6	160	68,7	63	57,8
B-attest	14	8,6	65	9,7	61	13,7	25	8,5	31	13,3	16	14,7
Studiege- tuigschrift 3de graad	1	0,6	1	0,1	1	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0

³⁶ Aantal leerlingen per provincie op basis van de school waar ze ingeschreven zijn. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hoewel dit geen provincie is, werd dit apart opgenomen.

Diploma secundair onderwijs	0	0,0	2	0,3	3	0,7	0	0,0	2	0,9	1	0,9
Attest voorbereidend leerjaar hoger onderwijs	0	0,0	1	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Attest van verworven bekwaamheden	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,7	0	0,0	0	0,0
C-attest	37	22,8	139	20,7	66	14,8	63	21,5	37	15,9	27	24,8
Beslissing uitgesteld	0	0,0	9	1,3	2	0,4	2	0,7	3	1,3	2	1,8
Totaal	162	100	672	100	446	100	293	100	233	100	109	100

Tabel 41: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen per provincie op 30 juni 2018 in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die op 1 februari 2017 in voltijds onthaalonderwijs waren ingeschreven.

In iedere provincie schommelt het percentage leerlingen dat in het voltijds secundair onderwijs (uitgezonderd OKAN) een A-attest behaalt rond de 70%. In schooljaar 2017-2018 zien we een lager percentage A-attesten in het BHG in vergelijking met de provincies.

2.5 Scholen

2.5.1 Programmaties onthaalonderwijs in het voltijds secundair onderwijs

Een scholengemeenschap die wenst te starten met het inrichten van onthaalonderwijs, moet hiervoor een programmatieaanvraag indienen. Deze programmatieaanvraag kan doorheen het ganse schooljaar worden ingediend. Ook voor scholen die niet behoren tot een scholengemeenschap is het programmeren van een onthaaljaar mogelijk. Het schoolbestuur van de school dient dan de programmatieaanvraag in.

In de loop van het schooljaar 2016-2017 diende het Lucernacollege, een school buiten een scholengemeenschap, een programmatieaanvraag in. Deze programmatieaanvraag werd goedgekeurd. Het Lucernacollege is in het schooljaar 2017-2018 gestart met het inrichten van een onthaalklas.

2.5.2 Organiserende scholen in het voltijds secundair onderwijs

Naast de programmaties kunnen bijkomende scholen binnen scholengemeenschappen die reeds onthaalonderwijs aanbieden, steeds starten met het aanbieden van onthaalonderwijs. Dit kan zonder programmatieaanvraag. De onderstaande tabel geeft het aantal scholen per provincie en het BHG voor de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 weer.

	2016-2017	2017-2018
Antwerpen	19	18
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	3	4
Limburg	10	9
Oost-Vlaanderen	21	19
Vlaams-Brabant	11	11
West-Vlaanderen	15	16
Totaal	79	77

Tabel 42: Overzicht van het aantal organiserende scholen voltijds onthaalonderwijs per provincie en het BHG tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.

Het aantal scholen met onthaalonderwijs bedraagt iets minder dan 80. Op 1 februari 2018 waren er twee scholen minder dan op 1 februari 2017. Het grootste aantal onthaalscholen vinden we terug in de provincie Oost-Vlaanderen, van dichtbij gevolgd door de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen. Opvallend is dat de provincie Antwerpen het meeste onthaalleerlingen telt, maar niet het grootste aantal scholen met onthaalonderwijs.

	2016-2017	2017-2018
Vrij gesubsidieerd onderwijs	44	41
Officieel gesubsidieerd onderwijs	9	9
GO!	26	27
Totaal	79	77

Tabel 43: Overzicht van het aantal organiserende scholen voltijds onthaalonderwijs per onderwijsnet tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.

Het vrij gesubsidieerd onderwijs richtte in absolute aantallen het meeste onthaalonderwijs in. Het GO! staat op de tweede plaats en op de derde plaats komt het officieel gesubsidieerd onderwijs.

	2016-2017	2017-2018
Antwerpen	27	25
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	3	4
Limburg	10	9
Oost-Vlaanderen	29	26
Vlaams-Brabant	11	11
West-Vlaanderen	16	17
Totaal	96	92

Tabel 44: Overzicht van het aantal vestigingsplaatsen voltijds onthaalonderwijs per provincie en het BHG tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.

Tijdens het schooljaar 2016-2017 boden 96 vestigingsplaatsen onthaalonderwijs aan. Een jaar later waren dit er vier minder. Voornamelijk in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen ligt het aantal vestigingsplaatsen gevoelig hoger dan het aantal scholen.

2.5.3 Organiserende centra in het deeltijds onderwijs

De programmatieregels gelden niet voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Ieder CDO ontvangt OKAN-middelen als het een anderstalige nieuwkomer inschrijft.

	2016-2017	2017-2018
Antwerpen	7	7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1	1
Limburg	3	4
Oost-Vlaanderen	2	3
Vlaams-Brabant	1	2
West-Vlaanderen	4	4
Totaal	18	21

Tabel 45: Overzicht van het aantal organiserende centra per provincie en het BHG tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018

In het schooljaar 2016-2017 organiseerden 18 van de 49 CDO's onthaalonderwijs. Tijdens het schooljaar 2017-2018 waren er 21 organiserende centra. De meeste centra die onthaalonderwijs aanbieden, vinden we terug in de provincie Antwerpen, gevolgd door Limburg en West-Vlaanderen.

	2016-2017	2017-2018
Vrij gesubsidieerd onderwijs	14	14
Officieel gesubsidieerd onderwijs	1	2
GO!	3	5
Totaal	18	21

Tabel 46: Overzicht van het aantal organiserende centra per onderwijsnet tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.

Het vrij onderwijs richt in absolute aantallen het meeste onthaalonderwijs in. Het GO! staat op de tweede plaats en op de derde plaats komt het officieel gesubsidieerd onderwijs.

2.5.4 Organiserende scholen in het basisonderwijs

In het basisonderwijs worden anderstalige nieuwkomers geïntegreerd binnen het reguliere onderwijs. In tegenstelling tot het secundair onderwijs is er in het basisonderwijs dus geen specifieke programmatieprocedure voorzien om onthaalonderwijs in te richten.

	2016-2017	2017-2018
Antwerpen	207	196
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	18	18
Limburg	63	55
Oost-Vlaanderen	143	134
Vlaams-Brabant	66	60
West-Vlaanderen	106	113
Totaal	603	576

Tabel 47: Overzicht per provincie en het BHG van het aantal scholen in het basisonderwijs waar tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 extra omkadering voor anderstalige nieuwkomers is toegekend.

Er waren tijdens het schooljaar 2016-2017 603 scholen die extra omkadering kregen voor hun anderstalige nieuwkomers. Tijdens het schooljaar 2017-2018 ging het om 576 scholen. Voor beide schooljaren telde de provincie Antwerpen veruit de meeste scholen die extra middelen voor onthaalonderwijs kregen, gevolgd door Oost- en West-Vlaanderen.

	2016-2017	2017-2018
Vrij gesubsidieerd onderwijs	274	278
Officieel gesubsidieerd onderwijs	129	116
GO!	200	182
Totaal	603	576

Tabel 48: Overzicht per onderwijsnet van het aantal scholen in het basisonderwijs waar tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 extra omkadering voor anderstalige nieuwkomers is toegekend.

Voor beide schooljaren lag het aantal scholen met extra omkadering voor anderstalige nieuwkomers het hoogste vrij gesubsidieerd onderwijs, gevolgd door het GO!. Op de derde plaats komt het officieel gesubsidieerd onderwijs.

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
School	130	120	197	204	198
Scholengemeenschap	211	230	362	399	378

Tabel 49: Overzicht van basisscholen die anderstalige nieuwkomers tellen per school en per scholengemeenschap op 1 juli.

Bij de procedure om in aanmerking te komen voor de organisatie van onthaalonderwijs kunnen basisscholen sinds 1 september 2006 kiezen om te tellen per school of per scholengemeenschap. Afhankelijk van de manier waarop de school de anderstalige nieuwkomers telt (per school of per scholengemeenschap), kunnen al leestijden verkregen worden vanaf vier, zes of twaalf anderstalige nieuwkomers. We merken dat steeds meer scholen ervoor opteren om te tellen per scholengemeenschap in plaats van per school.

2.6 Afwijkingen

In dit hoofdstuk zullen we dieper ingaan op de afwijkingen die op de toelatingsvoorwaarden worden gegeven (voor de regelgeving: zie hoofdstuk 1). Dit hoofdstuk handelt uitsluitend over het secundair onderwijs, aangezien in het basisonderwijs afwijkingen op de toelatingsvoorwaarden niet mogelijk zijn. Sinds 1 september 2014 ligt de bevoegdheid om een afwijking op de toelatingsvoorwaarden te verlenen in het voltijds secundair onderwijs uitsluitend bij de toelatingsklassenraad. Voor het DBSO ligt sinds het schooljaar 2016-2017 de bevoegdheid om af te wijken van de toelatingsvoorwaarden bij de klassenraad.

2.6.1 Voltijds secundair onderwijs

De bevoegdheid om afwijkingen op de toelatingsvoorwaarden toe te kennen ligt bij de toelatingsklassenraad. Sinds het schooljaar 2015-2016 registreren de scholen per leerling in Discimus of ze een afwijking hebben toegekend. De correcte registratie van deze afwijkingen verliep in dat schooljaar niet vlot. Het schooljaar 2015-2016 wordt dan ook niet weergegeven.

Doordat de bevoegdheid bij de toelatingsklassenraad ligt, kunnen we dit punt niet heel uitgebreid toelichten. Bij het merendeel van de onthaalleerlingen hebben we geen zicht op welke toelatingsvoorwaarden de afwijking werd toegestaan.

Het aantal vrije leerlingen is erg beperkt (zie tabel 1). Dit betekent dat zowat alle leerlingen die het onthaalonderwijs volgen met een afwijking op de toelatingsvoorwaarden een goedkeuring kregen van de toelatingsklassenraad.

We geven de cijfers op de teldag 1 oktober weer van de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018. We zetten het totale aantal afwijkingen ook af tegen het leerlingenaantal op 1 oktober. Daarnaast wordt ook het aantal ontbrekende toelatingsklassenraden op 1 oktober weergegeven. De verificatie vult de ontbrekende registraties aan en wijzigt de foutieve registraties.

	2016-2017			2017-2018		
	Aantal	% t.o.v. aantal leerlingen op 01/10	Aantal ontbrekende toelatingsklassenraden	Aantal	% t.o.v. aantal leerlingen op 01/10	Aantal ontbrekende toelatingsklassenraden
Aantal afwijkingen	890	24,3	52	966	31,4	98

Tabel 50: Overzicht van de toegekende afwijkingen in het voltijds onthaalonderwijs op 1 oktober.

Het aandeel afwijkingen stijgt sterk in het schooljaar 2017-2018.

In de bovenstaande tabel is ook het aantal leerlingen opgenomen dat een afwijking op de toelatingsvoorwaarden had moeten krijgen, maar waarvoor de klassenraad uiteindelijk geen beslissing nam. In het schooljaar 2017-2018 ontbreken 98 van de 966 toelatingsklassenraden. Dit is meer dan 10% van het totaal aantal afwijkingen. Bij het ontbreken van een klassenraadsbeslissing beschouwt AGODI de beslissing als een gunstige beslissing. Deze leerlingen komen dus in aanmerking als regelmatig leerling.

In het schooljaar 2013-2014 lag de bevoegdheid om af te wijken op de toelatingsvoorwaarden nog bij AGODI. Op 1 oktober 2013 werden er 357 afwijkingaanvragen ingediend, waarvan 334 positief en 23 negatief werden beoordeeld. Als we de 334 positieve afwijkingen afzetten tegen het leerlingenaantal op 1 oktober 2013, dan was dit 18%. In het schooljaar 2014-2015 werd de bevoegdheid overgedragen aan de toelatingsklassenraad. In dat schooljaar stijgt het percentage van het aantal afwijkingen op 1 oktober 2014 naar 19,2%. Als we dit vergelijken met de cijfers van de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 kunnen we concluderen dat het overdragen van de bevoegdheid aan de toelatingsklassenraad wel degelijk een gevolg heeft.

2.6.2 Deeltijds beroepssecundair onderwijs

Sinds het schooljaar 2016-2017 ligt de bevoegdheid om af te wijken van de toelatingsvoorwaarden ook in het DBSO bij de klassenraad en niet meer bij AGODI.

	2016-2017		2017-2018	
	Aantal	% t.o.v. aantal leerlingen op 01/10	Aantal	% t.o.v. aantal leerlingen op 01/10
Aantal afwijkingen	135	83,3	258	92,1

Tabel 51: Overzicht van de toegekende afwijkingen in het deeltijds onthaalonderwijs op 1 oktober.

In de schooljaren 2014-2015 en 2015-2016 lag de bevoegdheid om af te wijken op de toelatingsvoorwaarden nog bij AGODI. Op 1 oktober 2014 werden er 54 afwijkingaanvragen ingediend, waarvan 26 positief en 28 negatief werden beoordeeld. Als we de 26 positieve afwijkingen afzetten tegen het leerlingenaantal op 1 oktober 2014, dan was dit 86,7%. In het schooljaar 2015-2016 werden er 36 afwijkingaanvragen ingediend, waarvan 26 positief en 10 negatief werden beoordeeld. Als we de 26 positieve afwijkingen afzetten tegen het leerlingenaantal op 1 oktober 2015, dan was dit 78,8%.

In bovenstaande tabel zien we een spectaculaire stijging van het aantal afwijkingen dat positief werd beoordeeld door de klassenraad.

Hieruit kunnen we concluderen dat de meeste leerlingen een afwijkingaanvraag nodig hebben om te voldoen aan de toelatingsvoorwaarden van het deeltijds onthaalonderwijs. Ook hier heeft het overdragen van de bevoegdheid aan de klassenraad wel degelijk een gevolg.

Hoofdstuk 3: Instroom van vluchtelingen in ons onderwijs: het ondersteuningsaanbod van AGODI

De verhoogde instroom van vluchtelingen vanaf midden 2015 stelde ons onderwijs voor grote uitdagingen. In het vorige rapport over het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers gingen we hier al uitgebreid op in³⁷. Hoewel het aantal asielaanvragen in de loop van 2016 stabiliseerde, bleef het opvanglandschap ook tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 in beweging en had dit een duidelijke impact op het onderwijs.

Naar aanleiding van de verhoogde instroom van vluchtelingen zette de Vlaamse overheid tijdens het schooljaar 2015-2016 in op de uitrol van een tweesporenbeleid.

- Spoor 1: aanpassing van de regelgeving en extra financiële ondersteuning voor de scholen.
- Spoor 2: een ondersteuningsaanbod op vraag en op maat.

Heel wat maatregelen die naar aanleiding van het eerste spoor genomen werden, lopen ook door tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018. Hiervoor verwijzen we naar het vorige rapport over het onthaalonderwijs. In het ondersteuningsaanbod van AGODI ligt de klemtoon in het proactief opvolgen van de ontwikkelingen in het opvanglandschap en het tijdig informeren van onderwijs-, opvang- en beleidspartners.

3.1. Aandachtspunten vanuit het onderwijsperspectief

3.1.1. De continuïteit van de school- en onderwijsloopbaan

Om de impact van verhuisbewegingen voor de betrokken leerlingen en scholen zo beperkt mogelijk te houden, blijft AGODI tijdens zijn contacten met de opvangpartners stevast aandacht vragen voor de continuïteit van de school- en onderwijsloopbaan van minderjarige vluchtelingen.

De continuïteit van de school- en onderwijsloopbaan van minderjarige vluchtelingen

Om hun integratieproces en leerkansen niet te onderbreken, is het aangewezen dat minderjarige asielzoekers zo weinig mogelijk van school veranderen. Vanuit dat oogpunt is het belangrijk dat kinderen die moeten vertrekken uit een collectief opvanginitiatief dat sluit, kunnen verhuizen naar een opvangplek in de buurt van de school waar ze schoollopen.

Wanneer een schoolverandering niet uit te sluiten is, is het dan ook belangrijk om oog te hebben voor de continuïteit van de onderwijsloopbaan. In dat geval biedt een verhuis naar een lokaal opvanginitiatief op langere termijn meer garanties op integratie in de lokale gemeenschap en daarmee ook op continuïteit van de schoolloopbaan.

Daarnaast dragen de volgende factoren bij tot een garantie van het leerrecht van deze leerlingen, namelijk dat

- Verhuisbewegingen zoveel mogelijk plaatsvinden tijdens schoolvakanties;
- Er tijdig gecommuniceerd wordt over verhuisbewegingen, zodat zowel de scholen als de betrokken leerlingen het afscheid voldoende kunnen voorbereiden;
- Er voldoende aandacht besteed wordt aan de overdracht van informatie;
- Verhuisbewegingen zoveel mogelijk plaatsvinden binnen hetzelfde taalregime.

3.1.2. Leerplicht en kleuterparticipatie

Net zoals Belgische kinderen en jongeren zijn anderstalige nieuwkomers tussen 6 en 18 jaar leerplichtig vanaf de 60ste dag na hun inschrijving in een Belgische gemeente. Uiteraard is een snellere toeleiding naar het onderwijs in het voordeel van de anderstalige nieuwkomer.

Ook voor niet-leerplichtige kleuters is een vlotte toeleiding en een regelmatige aanwezigheid op school belangrijk. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die niet of weinig naar de kleuterschool gingen, met een grotere achterstand starten in het lager onderwijs. Dat is nog meer het geval als een kind niet vertrouwd is met de onderwijstaal³⁸.

3.2. Focus op overleg en uitwisseling

Door fors te blijven inzetten op overleg en uitwisseling beoogt AGODI dat het onderwijsperspectief meegenomen wordt bij beslissingen rond het toeleiden van nieuwkomers naar de verschillende opvanginitiatieven. AGODI zet ook in op het tijdig informeren van de betrokken scholen over de beslissingen genomen door Fedasil zodat ze zich kunnen voorbereiden op de nieuwe leerlingenstromen die hiervan het gevolg zijn.

3.2.1. Coördinerend overleg over vluchtelingen en onderwijs o.l.v. minister Hilde Crevits

Op initiatief van minister van Onderwijs Hilde Crevits vindt er tijdens het schooljaar 2016-2017 drie keer een coördinerend overleg plaats, namelijk op 24/10/2016, 15/02/2017 en op 26/06/2017. Tijdens het schooljaar 2017-2018 kwam dit overleg één keer samen, nl. op 26 maart 2018. Aan dit overleg nemen o.a. volgende partners deel: de opvangpartners (Fedasil, Rode Kruis), onderwijspartners (GO! en onderwijskoepels) VVSG, Kinderrechtencommissariaat, AGODI, AHOVOKS, Departement Onderwijs en Vorming. De voorbereiding en het secretariaat van dit overleg worden door AGODI verzorgd. De klemtoon van dit overleg ligt op goede informatie-uitwisseling, het van nabij opvolgen van signalen en het maken van afspraken.

3.2.2. Structureel overleg AGODI – Fedasil

Vanaf het schooljaar 2017-2018 krijgt het overleg tussen AGODI en Fedasil een structureel karakter. Tijdens dit overleg worden acute ontwikkelingen binnen het opvangnetwerk die een impact kunnen hebben op de scholen besproken. Tijdens dit schooljaar kwam het overleg zes keer samen.

3.2.3. Jaarlijks uitwisselingsmoment tussen onderwijs- en opvangpartners

Op 12 mei 2017 organiseerde AGODI samen met Fedasil een uitwisselingsmoment tussen de (onderwijs) verantwoordelijken van de collectieve opvangcentra en de onderwijsverstrekkers. Op 16 maart 2018 volgde er een tweede uitwisselingsmoment. Het doel van deze uitwisselingsmomenten is tweërlei. Enerzijds neemt de onderwijssector kennis van de logica waarbinnen de opvanginitiatieven moeten opereren. Anderzijds leert de opvangsector de logica kennen waarbinnen het onderwijs functioneert. Na een plenair luik waarin uitvoerig een aantal uitdagingen vanuit zowel het onderwijs- als het opvangperspectief toegelicht worden, vertellen verschillende sprekers hoe zij lokaal de krachten bundelen en de verschillen tussen de onderwijs- en opvanglogica overstijgen.

Aan het uitwisselingsmoment nemen telkens heel wat partners deel waaronder de LOP-deskundigen en LOP-voorzitters, medewerkers van Fedasil en het Rode Kruis, vertegenwoordigers van het GO! en de onderwijskoepels, schooldirecteurs en leerkrachten, CLB-medewerkers, ambtenaren van verschillende overheden, het Kinderrechtencommissariaat en de Vlaamse Onderwijsraad. Beide edities telden meer dan 150 deelnemers.

3.3. Ontwikkelingen in het opvang- en onderwijslandschap

3.3.1. Sluiting en (her)opening van opvanginitiatieven

Sluitingen en (her)openingen van collectieve opvanginitiatieven worden door AGODI opgevolgd omdat de verhuisbewegingen die hiervan het gevolg zijn, vaak betrekking hebben op een groot aantal leerlingen. Deze verhuisbewegingen hebben dan ook een duidelijke impact op de scholen in de buurt van deze opvanginitiatieven. Sluitingen van kleine opvanginitiatieven waarbij slechts een beperkt aantal personen betrokken zijn, hebben uiteraard ook gevolgen voor de betrokken leerlingen, maar de impact op de school blijft in dat geval beperkt.

Op 3 juni 2016 kondigde de federale overheid de afbouw van het opvangnetwerk voor vluchtelingen aan. De minister van Onderwijs vroeg aan de federale overheid om bij de sluiting van de opvangcentra aandacht te hebben voor de continuïteit van de schoolloopbaan en de onderwijsloopbaan. In opdracht van de minister bracht AGODI de impact van de sluiting van de opvanginitiatieven die tussen 31 augustus 2016 en 1 februari 2017 gesloten werden op de onderwijs- en schoolloopbanen van de betrokken asielkinderen in kaart.

Collectief opvanginitiatief	Sluitingsdatum	Collectief opvanginitiatief	Sluitingsdatum
Overijse (Fedasil)	31/08/2016	Weelde – Ravels (Rode Kruis)	30/11/2016
Retie (G4S Care)	30/09/2016	Zaventem (Fedasil)	30/11/2016
Sijsele (Rode Kruis)	30/09/2016	Deinze (Senior Assist)	23/12/2016
Turnhout-Turneia (G4S Care)	30/09/2016	Zwijndrecht-Fort Marie (Rode Kruis)	19/12/2016
Vilvoorde (Rode Kruis)	30/09/2016	Zwijndrecht-Senior Assist (Senior Assist)	23/12/2016
Leopoldsburg (Rode Kruis)	31/10/2016	Mechelen (Rode Kruis)	31/12/2016
Hechtel-Eksel (Rode Kruis)	30/11/2016	Knesselare (Refugee Assist)	1/02/2017
Koksijde (Fedasil)	30/11/2016		

Tabel 52: Overzicht van de collectieve opvanginitiatieven die gesloten werden tussen 31 januari 2016 en 1 februari 2017

Naar aanleiding van de impactanalyse formuleerde AGODI een aantal beleidsaanbevelingen:

- een betere centrale registratie van de verhuisbewegingen tussen de verschillende opvangpartners: Het ontbreken van een centrale registratie van de verhuisbewegingen tussen de verschillende opvanginitiatieven (collectief, lokaal, privé, Rode Kruis, Fedasil) maakte het moeilijk om de verhuisbewegingen te reconstrueren³⁹.
- het inbrengen van de onderwijslogica binnen het opvangnetwerk bij het bepalen van de verhuisbewegingen tussen opvanginitiatieven: het is belangrijk dat minderjarige asielzoekers zoveel mogelijk toegeleid worden naar opvanginitiatieven in de buurt van het vroegere opvanginitiatief of naar opvanginitiatieven die toeleiden naar dezelfde scholen. Op die manier is het mogelijk om deze kinderen meer continuïteit te geven in hun schoolloopbaan;
- het inbrengen van de opvanglogica binnen onderwijs: scholen hebben nood aan duidelijke informatie over de beslissingsregels die gehanteerd worden om te bepalen welke leerlingen wanneer en naar waar verhuisd worden. Op die manier kunnen de scholen en de leerlingen zich beter voorbereiden op eventuele schoolveranderingen;
- de data waarop leerlingen uit het opvangnetwerk best verhuizen: indien de sluiting van een opvanginitiatief ook een schoolverandering met zich meebrengt, dan gebeurt de verhuis bij voorkeur ook tijdens de schoolvakanties. Idealiter kunnen leerlingen hun schooljaar afronden in dezelfde school als waar ze het schooljaar gestart zijn;
- duidelijkere afspraken over de communicatie tussen de opvangpartners en de scholen: voor ieder collectief opvanginitiatief is het belangrijk dat er een duidelijk aanspreekpunt is die én geïnformeerd is over de verhuisbewegingen én verantwoordelijk is voor een tijdige communicatie naar scholen.

39

Ondertussen beschikt Fedasil over een centraal registratiesysteem waardoor verhuisbewegingen efficiënter kunnen opgevolgd worden.

De resultaten en aanbevelingen werden besproken op het coördinerend overleg. Dit leidde tot afspraken om de informatiedoorstroom tussen Fedasil en AgODi verder te verbeteren om zo de continuïteit in de school- en onderwijsloopbaan maximaal te kunnen optimaliseren.

De resultaten van de impactanalyse werden ook toegelicht in de Commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement (16 maart 2017).

Op het einde van het schooljaar 2016-2017 volgden nog de sluitingen van de collectieve opvanginitiatieven van Lubbeek, Dendermonde en Gent. In het voorjaar van 2018 kondigde de federale regering de sluiting van de collectieve opvangcentra van Sint-Niklaas Westakkers, Scherpenheuvel- Zichem en Houthalen-Helchteren aan. AGODI drong er bij Fedasil op aan om verhuisbewegingen van leerlingen in de loop van de zomervakantie te laten plaatsvinden. Fedasil kwam aan deze bezorgdheid tegemoet.

Om het aantal schoolveranderingen te beperken bracht AGODI in april en mei 2018 de toeleiding vanuit de collectieve opvanginitiatieven van Scherpenheuvel, Sint-Niklaas Westakkers en Houthalen-Helchteren in kaart. AGODI onderzocht hierbij of er verhuisbewegingen naar andere collectieve opvangvoorzieningen mogelijk waren zonder dat dit zou moeten leiden tot schoolveranderingen. Voor het basisonderwijs bleek dit niet evident, maar voor het secundair onderwijs waren er alvast voor een deel van de leerlingen mogelijkheden. Deze analyse werd in juni 2018 aan Fedasil bezorgd en toegelicht.

3.3.2. Leerlingenvervoer tussen de scholen en de collectieve opvanginitiatieven

Om tegemoet te komen aan de gesignaleerde problemen sluit minister van Onderwijs en Vorming Hilde Crevits in februari 2016 een overeenkomst met toenmalig staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken waarbij de federale overheid zich engageert om alle kosten voor leerlingenvervoer tussen basisscholen en collectieve opvanginitiatieven binnen een straal van vier kilometer voor zijn rekening te nemen. Alle kosten voor leerlingenvervoer verder dan vier kilometer worden door de Vlaamse overheid gedragen. Deze afspraken gelden enkel voor het leerlingenvervoer van en naar tijdelijke collectieve opvanginitiatieven die opgericht worden vanaf de verhoogde instroom van vluchtelingen in 2015.

Een ambtelijke commissie beoordeelt de dossiers en verdeelt de kosten overeenkomstig de gemaakte afspraken tussen beide bestuursniveaus. De commissie is telkens samengesteld uit vertegenwoordiger(s) van het kabinet van de minister van Onderwijs en Vorming, het kabinet van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, het Departement Onderwijs en Vorming, Fedasil en AGODI.

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de goedgekeurde subsidieaanvragen tussen basisscholen en collectieve opvanginitiatieven. Tijdens het schooljaar 2016-2017 waren er vier

opvanginitiatieven die subsidies voor leerlingenvervoer ontvingen, met name Koksijde, Zwijndrecht, Westakkers en Houthalen-Helchteren. De opvanginitiatieven in Westakkers en Houthalen-Helchteren ontvingen ook subsidies tijdens het schooljaar 2017-2018.

Opvangcentrum	Subsidieperiode	Aantal scholen	Maximale subsidie in euro	Schooljaren	Subsidiërende overheid
Koksijde	1 september 2016 - 29 oktober 2016	6	9.215,64	2016-2017	Federale overheid
Zwijndrecht	11 januari 2016 - 31 december 2016	3	10.859,22	2015-2016 en 2016-2017	Vlaamse overheid
Westakkers	1 september 2016 - 31 december 2017	3	59.676,30	2016-2017 en 2017-2018	Vlaamse overheid
H o u t h a l e n - Helchteren	1 september 2016 - 31 december 2017	2	43.520,92	2016-2017 en 2017-2018	Federale overheid
H o u t h a l e n - Helchteren	1 september 2016 - 31 december 2017	1	20.086,58	2016-2017 en 2017-2018	Vlaamse overheid
Westakkers	18 december 2017 - 30 juni 2018	2	23.605,14	2017-2018	Vlaamse overheid
H o u t h a l e n - Helchteren	1 januari 2018 - 31 december 2018	2	42.135,15	2017-2018 en 2018-2019	Federale overheid
H o u t h a l e n - Helchteren	18 december 2017 - 30 juni 2018	1	3.403,56	2017-2018	Vlaamse overheid
Westakkers	20 december 2018 - 30 juni 2019	2	20.485,50	2018-2019	Vlaamse overheid

Tabel 53: Overzicht van de goedgekeurde subsidieaanvragen voor het leerlingenvervoer tussen basisscholen en collectieve opvanginitiatieven voor de schooljaren 2015-2017 en 2017-2018.

Ook de centra van Sint-Truiden (voor schooljaren 2016-2017 en 2017-2018) en Zaventem (voor schooljaar 2016-2017) dienden een aanvraag in. Deze dossiers werden niet beoordeeld door de commissie, omdat de centra op eigen initiatief beslisten om de aanvragen te annuleren.

AGODI ontving over de organisatie van het leerlingenvervoer vanuit de verschillende opvanginitiatieven die reeds voor 2015 bestonden verschillende signalen:

- Om de afstand tussen school en opvangcentrum te overbruggen, maken heel wat leerlingen gebruik van de reguliere lijnbussen. Vaak zitten deze bussen al overvol, waardoor het voor de betrokken leerlingen niet evident is om tijdig op school te geraken. Dit knelpunt doet zich onder andere voor bij het busvervoer van en naar de opvanginitiatieven van Lommel, Houthalen-Helchteren en Lanaken.
- Doordat er in nabije omgeving van een opvangcentrum niet altijd een OKAN-aanbod voorhanden is,

zitten sommige leerlingen lang op de bus. Dit kan ook op de motivatie van leerlingen wegen.

- Sommige leerlingen maken gebruik van de belbus. Dit is bijvoorbeeld het geval in Lanaken. Anderstalige nieuwkomers worden hier gestimuleerd om zelf de belbus op te bellen. Op Franstalige oproepen van nieuwkomers zou niet altijd gereageerd worden.
- Omwille van mobiliteitsproblemen is het niet altijd evident om te komen tot een goede verspreiding van de anderstalige nieuwkomers over de verschillende scholen. LOP-afspraken om te komen tot een evenwichtige sociale mix in de scholen kunnen hierdoor niet altijd optimaal nageleefd worden. Dit is bijvoorbeeld het geval in het LOP Sint-Truiden basisonderwijs.

AGODI nam deze signalen op met diverse opvang-, onderwijs- en beleidspartners.

3.3.3. Hervestiging

Sinds het schooljaar van 2016 staan de scholen in de buurt van de collectieve opvangcentra van Sint-Truiden en Kapellen voor een nieuwe uitdaging, namelijk kwaliteitsvol onderwijs verschaffen voor leerlingen die in een hervestigingsprogramma zitten. Hervestiging is een procedure waarbij vluchtelingen worden gekozen en overgebracht van een land waar zij bescherming hebben gezocht naar een derde land. Het derde land heeft vooraf ingestemd met een duurzaam verblijfsrecht voor deze vluchtelingen⁴⁰.

In 2015 werden 276 vluchtelingen in het kader van hervestiging in ons land opgevangen. In 2016 ging het om 452 vluchtelingen en in 2017 om 1.191⁴¹.

Fedasil staat in voor de eerste opvang van de vluchtelingen in het hervestigingsprogramma. De vluchtelingen worden voor een periode van vier tot zes weken opgevangen in de collectieve opvangcentra van Sint-Truiden, Kapellen en in twee opvangcentra in Wallonië. Daarna verhuizen ze naar een lokaal opvanginitiatief. Het verblijf in een collectief opvangcentrum is o.m. nodig om administratieve formaliteiten in orde te brengen. Hun kinderen worden ook voor deze korte periode toegeleid naar een school. Het komen en gaan van deze groepen, de beperkte periode dat deze leerlingen school lopen, de afwisseling tussen periodes met en periodes zonder hervestigers op school,... zijn een grote uitdaging voor de betrokken scholen.

Goede afspraken om voor deze leerlingen gedurende deze korte periode een zinvol en kwaliteitsvol onderwijsaanbod te organiseren, zijn belangrijk. In Sint-Truiden speelde het LOP, in samenwerking met de scholen, het opvangcentrum, het CLB, de traumabegeleiders van het CLB, de pedagogische begeleidingsdiensten, het flankerend onderwijs en de integratiedienst van de stad hierin een belangrijke rol. Ook tijdens de overlegmomenten tussen AGODI en Fedasil kwam dit thema systematisch aan bod. Zo probeerde Fedasil bij verhuisbewegingen van hervestigers in de mate van het mogelijke rekening te houden met de teldata voor de omkadering en werkingsmiddelen van scholen.

⁴⁰ Sinds 2013 engageert België zich jaarlijks om via het hervestigingsprogramma een aantal kwetsbare vluchtelingen, zoals moeders met kinderen, op te vangen. Het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de VN (UNHCR) gaat voor elk van de betrokken vluchtelingen eerst na of terugkeer naar het land van herkomst (Return) of lokale integratie in het eerste opvangland (Reintegration) geen (betere) optie zijn. Alleen als deze twee alternatieven niet mogelijk zijn, kan er sprake zijn van hervestiging (Resettlement). (Bron: Jaarverslag 2013 van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatslozen).

⁴¹ Bron: Fedasil (<https://www.fedasil.be/nl/hervestiging>)

In het najaar van 2018 besliste de federale overheid om het hervestigingsprogramma tijdelijk op te schorten.

3.3.4. Ondersteuning op vraag en maat: de rol van de LOP-deskundigen

De lokale overlegplatforms (LOP's) spelen een belangrijke rol bij het maken van afspraken over het toeleiden van anderstalige nieuwkomers uit het opvangnetwerk naar de scholen. De LOP's hebben sinds hun oprichting in 2002 een decretale opdracht over het maken van afspraken over de opvang, het aanbod en de toeleiding van leerlingen naar het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers en de opvolging van gewezen anderstalige nieuwkomers. Bewegingen in het opvangnetwerk die een impact hebben op de scholen zijn een regelmatig terugkerend onderwerp aan vele LOP-tafels. Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld de ontwikkelingen rondom het hervestigingsprogramma in Sint-Truiden of de sluitingen van de opvangcentra van Westakkers, Houthalen-Helchteren....

Voor de scholen en lokale partners buiten LOP-gebied werkte AGODI een ondersteuningsaanbod op vraag en maat uit. Door een beroep te doen op LOP-deskundigen kan de expertise van LOP's maximaal worden ingezet. Op het einde van schooljaar 2017-2018 ging AGODI in op een vraag tot ondersteuning van de scholen in de omgeving van het collectief asielcentrum van Lanaken. De aanleiding van deze ondersteuningsvraag was de sluiting van een basisschool in de nabije omgeving van het opvangcentrum. Hierdoor moesten er voor de leerlingen in het opvangcentrum die in het basisonderwijs zitten naar nieuwe scholen gezocht worden. AGODI ondersteunde de scholen, het opvanginitiatief en het gemeentebestuur van Lanaken bij het maken van afspraken over de toeleiding van de leerlingen naar andere scholen. De lange verplaatsingen en het gebrek aan structurele transportmogelijkheden tussen de scholen en het opvanginitiatief van Lanaken bleven een knelpunt. AGODI koppelde hierover signalen terug naar de opvang- en beleidspartners.

Besluit en aanbevelingen

Blijvend hoge aantallen anderstalige nieuwkomers

In 2015 werden er in België een recordaantal asielaanvragen gedaan. Tijdens het schooljaar 2015-2016 zagen we dan ook een spectaculaire stijging van het aantal anderstalige nieuwkomers in het onthaalonderwijs. Tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 zien we dat de aantallen op hetzelfde hoge niveau zijn gebleven.

Hoewel er dus niet langer sprake is van een acute stijging van de leerlingenaantallen, blijft de vraag naar kwaliteitsvol onthaalonderwijs in Vlaanderen erg groot. AGODI is dan ook blijven inzetten op een goede opvolging van het asiellandschap en ondersteuning van scholen en lokale besturen om goede afspraken over de toeleiding te maken. De blijvende nood aan onthaalonderwijs vertaalt zich ook in een aanhoudende stijging van het aantal scholen met een OKAN-aanbod.

Het feit dat het asiellandschap steeds in beweging is, impliceert ook de sluiting van sommige collectieve opvangcentra. Deze evolutie bracht opnieuw uitdagingen met zich mee. Zo is het voor scholen in de buurt van dergelijke centra moeilijk om alle leerkrachten in de onthaalklas te blijven tewerkstellen. Ook de heropening van sommige collectieve opvangcentra stelde de scholen voor grote organisatorische uitdagingen.

Leerlinggebonden kenmerken

Wanneer we naar het profiel van de anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs kijken, zien we dat een aantal evoluties die we tijdens de voorgaande schooljaren reeds zagen, zich hebben doorgezet.

Tijdens de laatste drie schooljaren bestond de top drie van meest voorkomende nationaliteiten in het onthaalonderwijs steevast uit de landen Syrië, Irak en Afghanistan. In het schooljaar 2017-2018 was de meest voorkomende nationaliteit onder de leerlingen de Syrische, waar dit de jaren voordien steeds de Afghaanse was.

De laatste vijf schooljaren lag het aantal mannelijke onthaalleerlingen steeds hoger. Na de aanzienlijke stijging van het aandeel mannelijke leerlingen in het schooljaar 2015-2016, is dit terug wat gezakt de voorbije twee schooljaren.

Opvallend is dat ongeveer 10% van de leerlingen in het voltijds onthaalonderwijs niet van rechtswege voldoet aan de leeftijdsvoorwaarde. Het gaat dus om leerlingen die ofwel jonger zijn dan twaalf jaar of die al meerderjarig zijn. Toelatingsklassenraden geven dus zeer regelmatig afwijkingen op deze voorwaarde.

Wat het aantal leerlingen per provincie betreft, zien we voor het secundair onderwijs dat de stijging in het schooljaar 2015-2016 van het aandeel onthaalleerlingen in West-Vlaanderen en Limburg is bevestigd tijdens

de voorbije twee schooljaren. De blijvende aanwezigheid van een aantal grote collectieve opvangcentra in deze provincies speelt hier een belangrijke rol in. Voor het basisonderwijs zien we voor West-Vlaanderen een gelijkaardige tendens. In Limburg zien we de voorbije twee schooljaren een afname van het aantal anderstalige nieuwkomers ten opzichte van het schooljaar 2015-2016.

Problematische afwezigheden in het secundair onderwijs

Zoals in de voorgaande OKAN-rapporten zien we voor het secundair onderwijs een hoog aantal meldingen problematische afwezigheden bij de anderstalige nieuwkomers in vergelijking met het reguliere onderwijs. Toch heeft de sterke stijging van het aantal meldingen problematische afwezigheden in het voltijds onthaalonderwijs in het schooljaar 2015-2016 zich niet doorgezet. Integendeel, in het schooljaar 2017-2018 daalde het percentage onthaalleerlingen met minstens 30 halve dagen problematische afwezigheid terug naar het niveau van voor het schooljaar 2015-2016. Een goede samenwerking tussen scholen, CLB en externe betrokkenen blijft van vitaal belang voor deze leerlingen.

Doorstroming en studiebewijzen in het secundair onderwijs

Ongeveer één derde van de anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs volgt het schooljaar na het onthaaljaar nog steeds les in dezelfde school. Wanneer we kijken naar het aantal anderstalige nieuwkomers dat het volgende schooljaar nog in dezelfde scholengemeenschap de lessen volgt, stijgt dit tot ongeveer de helft. Iets meer dan één vijfde van de anderstalige nieuwkomers vinden we het volgende schooljaar niet meer terug in het secundair onderwijs. Het is mogelijk dat deze leerlingen opnieuw naar het buitenland zijn of les volgen in het volwassenenonderwijs. Van de leerlingen die opnieuw les volgen in het secundair onderwijs, zitten de meeste leerlingen opnieuw in de onthaalklas, in de eerste graad of in het BSO. Het aantal gewezen anderstalige nieuwkomers dat in het begin van het schooljaar 2016-2017 opnieuw les volgt in het onthaaljaar was fors gestegen ten opzichte van vorige schooljaren. In de volgende jaren is dit terug wat gedaald, maar het gaat nog steeds om ongeveer een derde van de gewezen anderstalige nieuwkomers.

Van bijna 70% van de anderstalige nieuwkomers vinden we het volgende schooljaar ook informatie terug over de behaalde studiebewijzen. Van alle leerlingen die een studiebewijs behaalden in het secundair onderwijs, behaalde op 30 juni 2017 en 30 juni 2018 resp. 48,2% en 56,9% een gunstige attestering of studiebekrachtiging in het secundair onderwijs. Op 30 juni 2017 zien we dat meer dan 40% van gewezen anderstalige nieuwkomers een attest van regelmatige lesbijkwoning in het onthaalonderwijs behaalt. Dit is logisch gezien het hoge aantal leerlingen dat tijdens dat schooljaar opnieuw het onthaaljaar volgde. Op 30 juni 2018 zien we vervolgens opnieuw een daling in de attesten van regelmatige lesbijkwoning tegenover een stijging van het aantal uitgereikte oriënteringsattesten (zowel A, B als C).

Van de leerlingen in het DBSO behalen heel wat leerlingen (resp. 45% en 62%) een certificaat of een studiebewijs. Mogelijk behaalden de andere leerlingen wel een deelcertificaat, maar deze worden niet geregistreerd in Discimus.

Afwijkingen op de toelatingsvoorwaarden

Sinds 1 september 2014 ligt de bevoegdheid om een afwijking te verlenen in het voltijds secundair onderwijs bij de toelatingsklassenraad.

In het schooljaar 2016-2017 lag het aantal toegekende afwijkingen een stuk hoger dan in de jaren dat AGODI de afwijkingen nog toekende. In schooljaar 2017-2018 volgde op 1 oktober al bijna een derde van de leerlingen les op basis van een afwijking op de toelatingsvoorwaarden. Vergeleken met 18% op 1 oktober 2013 betekent dit dus een aanzienlijke stijging.

Samenwerking tussen belanghebbenden: het belang van verbindend werken

Tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 is AGODI de lokale ontwikkelingen (in het opvangmodel van Fedasil én in de scholen) blijven monitoren. Het agentschap is ook blijven inzetten op de verdere uitbouw van het overleg met verschillende partners. Zo kreeg het overleg tussen AGODI en Fedasil een meer structureel karakter. Dit laat toe om de onderwijs- en opvanglogica beter op elkaar af te stemmen. Ook het coördinerend overleg met alle opvang- en onderwijspartners is blijven doorlopen. Het aantal partners werd nog uitgebreid.

Tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 is AGODI de bewegingen in het opvangnetwerk blijven opvolgen. Dit zal het agentschap ook de komende jaren blijven opvolgen. De sluitingen en (her)openingen van collectieve opvangcentra hebben lokaal een grote impact op de scholen in de buurt. Ook het hervestigingsbeleid en de uitrol van het opvangmodel van Fedasil zal in de toekomst nog de nodige opvolging vergen. Dit geldt ook voor de organisatie van het leerlingenvervoer tussen de opvangvoorzieningen en de scholen.

OKAN en buitengewoon onderwijs

AGODI ontving een signaal vanuit het buitengewoon onderwijs dat type 7 (voor leerlingen met een auditieve beperking) een toenemende instroom kent van anderstalige nieuwkomers. Doordat er geen communicatiemiddelen zijn (noch in gesproken taal, noch in gebarentaal), is het zeer moeilijk om deze leerlingen aansluiting te laten vinden in de klas. In het buitengewoon onderwijs is er momenteel geen bijkomende ondersteuning voorzien om anderstalige nieuwkomers op te vangen.

Glossarium

Deeltijds beroepssecundair onderwijs: Het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) is een systeem van leren en werken, waarbij een jongere de combinatie maakt tussen leren op school en werkplekleren. De component leren bestaat uit minder dan 28 lessen per week, wat het minimum is om van voltijds secundair onderwijs te kunnen spreken.

Gewezen anderstalige nieuwkomer: Sommige scholen hebben te maken met een grote diversiteit in de populatie van anderstalige nieuwkomers. De ene anderstalige nieuwkomer krijgt het Nederlands vlugger onder de knie dan andere. Om hieraan tegemoet te komen wordt in het basisonderwijs ondersteuning voorzien door middel van een vervolgjaar. Naast het 'echte' onthaalonderwijs voor één volledig schooljaar kan ondersteuning geboden worden voor het vervolgjaar dat onmiddellijk moet aansluiten op het onthaaljaar.

Hoofdstructuur: Dit is het niveau, soort onderwijs en soort programma waar de leerling les volgt: gewoon kleuteronderwijs, buitengewoon kleuteronderwijs, gewoon lager onderwijs, buitengewoon lager onderwijs, gewoon voltijds secundair onderwijs, deeltijds beroepssecundair onderwijs, deeltijds secundair zeevisserijonderwijs, buitengewoon secundair onderwijs.

Onderwijsnetten: Traditioneel worden er drie netten onderscheiden: het GO! (met als schoolbestuur het GO!, een Vlaamse openbare instelling met rechtspersoonlijkheid), het gesubsidieerd officieel onderwijs (omvat de gemeentescholen, stedelijke scholen en provinciale scholen, als schoolbestuur achtereenvolgens gemeentebesturen, stadsbesturen en provinciebesturen) en het gesubsidieerd vrij onderwijs (georganiseerd op privé-initiatief, door een privépersoon of een privé-organisatie, het schoolbestuur is vaak een vzw).

Onderwijsniveau: De indeling van het leerplichtonderwijs in kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs.

Onderwijsvormen (opdeling in de 2e, 3e graad secundair onderwijs, Se-n-Se, HBO): Het algemeen secundair onderwijs, het beroepssecundair onderwijs, het kunstsecundair onderwijs en het technisch secundair onderwijs.

Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers: Dit onderwijs heeft tot doel Nederlandsonkundige leerlingen die onlangs in België zijn aangekomen, op te vangen, hen zo snel mogelijk Nederlands te leren en hen te integreren in de onderwijsvorm en studierichting die het nauwst aansluit bij de individuele capaciteiten van deze anderstalige nieuwkomer. Het onthaalonderwijs bevat daarom eerst een onthaaljaar, waarbij de leerling gedurende een schooljaar intensief Nederlands krijgt. Na het onthaaljaar worden deze leerlingen verder ondersteund, begeleid en opgevolgd.

Persoonlijk ontwikkelingstraject: Persoonlijke ontwikkelingstrajecten zijn trajecten voor jongeren uit het deeltijds onderwijs die nog niet klaar zijn om te gaan werken. Ze kunnen er op eigen tempo werken aan een aantal vaardigheden.

Problematische afwezigheid: Dit is een afwezigheid waarvoor ofwel geen, ofwel laattijdig een geldige verantwoording (medisch attest, briefje ouders ...) werd ingediend.

Regelmatige leerling: Een regelmatige leerling is een leerling die voldoet aan de toelatingsvoorwaarden en die het geheel van de vorming van het leerjaar waarvoor hij is ingeschreven werkelijk en regelmatig volgt voor de volledige duur van het schooljaar, behalve in geval van gewettigde afwezigheid. Een regelmatige leerling komt in aanmerking voor financiering/subsidiëring, schoolbevolkingsnormen en voor het behalen van een officieel studiebewijs.

Regulier onderwijs: Wanneer we in dit rapport spreken over regulier onderwijs, hebben we het over elk mogelijk onderwijsaanbod waarin voormalige anderstalige nieuwkomers hun onderwijstraject kunnen voortzetten. De onthaalklas zelf valt hier buiten beschouwing.

Studiegebied: Dit is een groep van structuuronderdelen op basis van een inhoudelijke verwantschap en, in het technisch en beroepssecundair onderwijs, eveneens op basis van een behoefte aan eenzelfde onderwijsinfrastructuur en een uitweg naar eenzelfde beroepssector.

Syntra: SYNTRA biedt ongeveer 200 opleidingen in de leertijd en meer dan 500 ondernemersopleidingen, onderverdeeld in 28 sectoren. De leertijd is een opleidingssysteem van 'Werken en Leren'. Cursisten volgen 4 dagen een vak in een onderneming die past bij hun keuze van beroepsopleiding. Daarnaast volgen cursisten 1 dag per week een theoretische opleiding in een SYNTRA-campus.

Voltijds secundair onderwijs: Dit is onderwijs dat aan regelmatige leerlingen wordt verstrekt gedurende veertig weken per jaar naar rata van ten minste achtentwintig wekelijkse lessen.

Vrije leerling: Een vrije leerling is een leerling die niet voldoet aan de voorwaarden van regelmatige leerling (zie definitie regelmatige leerling). De inschrijving van een vrije leerling is niet onderworpen aan door de Vlaamse overheid bepaalde normen en omvat dan ook uitsluitend een onderlinge overeenkomst tussen de betrokken inrichtende macht of de schooldirectie en de ouders of de meerderjarige leerling zelf. Een vrije leerling komt noch in aanmerking voor financiering/ subsidiëring, schoolbevolkingsnormen noch voor het behalen van een officieel studiebewijs. Een vrije leerling beantwoordt wel aan de bepalingen inzake de leerplicht op voorwaarde dat, zoals een regelmatige leerling, het geheel van de vorming wordt gevolgd.

Afkortingenlijst

AGODI: Agentschap voor Onderwijsdiensten

AN: Anderstalige nieuwkomer

ARL: Attest van regelmatige lesbijwoning

ASO: Algemeen secundair onderwijs

BaO: Gewoon basisonderwijs

TSO: Technisch secundair onderwijs

BSO: Beroepssecundair onderwijs

BuSO: Buitengewoon secundair onderwijs

CDO: Centrum voor deeltijds onderwijs

CLB: Centrum voor leerlingenbegeleiding

DBSO: Deeltijds beroepssecundair onderwijs

GAN: Gewezen anderstalige nieuwkomer

HBO: Hoger beroepsonderwijs

KSO: Kunstsecundair onderwijs

OKAN: Onthaalklas (onthaalonderwijs) voor anderstalige nieuwkomers

PA: Problematische afwezigheid

POT: Persoonlijk ontwikkelingstraject

Overzicht van tabellen

Tabel 1: Overzicht van de tijdelijke extra middelen voor het kleuteronderwijs.....	10
Tabel 2: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari.....	11
Tabel 3: Overzicht van het aandeel regelmatige anderstalige nieuwkomers in de totale schoolbevolking van het voltijds secundair onderwijs op 1 februari.....	12
Tabel 4: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs op 1 februari.....	13
Tabel 5: Overzicht van het aandeel regelmatige anderstalige nieuwkomers ten opzichte van de totale schoolbevolking in het deeltijds beroepssecundair onderwijs op 1 februari.....	14
Tabel 6: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs op 1 juli.....	14
Tabel 7: Overzicht van het aandeel anderstalige nieuwkomers in de totale schoolbevolking van het lager onderwijs.....	15
Tabel 8: Overzicht van het aantal regelmatige anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari volgens geslacht.....	16
Tabel 9: Overzicht van het aantal regelmatige anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs op 1 februari volgens geslacht.....	16
Tabel 10: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari volgens leeftijd, zoals opgenomen in de databank van AGODI.....	17
Tabel 11: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs op 1 februari volgens leeftijd, zoals opgenomen in de databank van AGODI.....	18
Tabel 12: Overzicht van de 10 meest voorkomende nationaliteiten bij de anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari	19
Tabel 13: Overzicht van de meest voorkomende nationaliteiten bij anderstalige nieuwkomers DBSO op 1 februari.....	20
Tabel 14: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs per provincie op 1 februari	21
Tabel 15: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs per provincie op 1 februari.....	22
Tabel 16: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs per provincie op 1 juli.....	22
Tabel 17: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs volgens onderwijsnet op 1 februari.....	23

Tabel 18: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs volgens onderwijsnet op 1 februari.....	24
Tabel 19: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs volgens onderwijsnet op 1 juli.....	24
Tabel 20: Overzicht van het aantal meldingen van problematische afwezigheden op 30 juni bij anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs.	25
Tabel 21: Overzicht van het aantal meldingen van problematische afwezigheden op 30 juni bij anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.....	26
Tabel 22: Overzicht van het aantal meldingen van problematische afwezigheden doorheen het schooljaar bij anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs volgens leeftijd.....	27
Tabel 23: Overzicht van het aantal meldingen van problematische afwezigheden doorheen het schooljaar bij anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs volgens leeftijd.....	27
Tabel 24: Overzicht van het aantal leerlingen met een melding problematische afwezigheden bij anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs volgens provincie.....	28
Tabel 25: Overzicht van het aantal meldingen problematische afwezigheden bij anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs volgens provincie.....	29
Tabel 26: Overzicht van het aantal leerlingen dat doorstroomt binnen dezelfde school in het voltijds en in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.....	30
Tabel 27: Overzicht van het aantal leerlingen dat doorstroomt binnen dezelfde scholengemeenschap in het voltijds en in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.....	30
Tabel 28: Overzicht van de doorstroming van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs (voltijds + deeltijds) volgens huidige hoofdstructuur.....	31
Tabel 29: Overzicht van de doorstroming van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs volgens huidige onderwijsvorm.....	32
Tabel 30: Overzicht van het aantal leerlingen per onderwijsvorm in het voltijds gewoon secundair onderwijs, 2017-2018.	33
Tabel 31: Overzicht van de doorstroming van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs (voltijds + deeltijds) volgens graad in het huidige schooljaar.....	34
Tabel 32: Overzicht van de doorstroming van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs volgens studiegebied in het huidige schooljaar.....	35
Tabel 33: Overzicht van het aantal geregistreerde attesten van regelmatige lesbijwoning in het voltijds secundair onderwijs per provincie.....	36
Tabel 34: Overzicht van het aantal geregistreerde attesten van regelmatige lesbijwoning in het voltijds secundair onderwijs per onderwijsnet.....	37

Tabel 35: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het voltijds onthaalonderwijs.....	39
Tabel 36: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs onderwijs van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het voltijds onthaalonderwijs.40	
Tabel 37: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in het secundair onderwijs (voltijds + deeltijds) van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in het onthaalonderwijs DBSO...41	
Tabel 38: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in de 1 ^e graad en in de verschillende onderwijsvormen op 30 juni 2017 in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die op 1 februari 2016 in het voltijds onthaalonderwijs waren ingeschreven.	42
Tabel 39: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in de 1 ^e graad en in de verschillende onderwijsvormen op 30 juni 2018 in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die op 1 februari 2017 in het voltijds onthaalonderwijs waren ingeschreven.	43
Tabel 40: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen op 30 juni 2017 per provincie in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die op 1 februari 2016 in voltijds onthaalonderwijs waren ingeschreven.	44
Tabel 41: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen per provincie op 30 juni 2018 in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die op 1 februari 2017 in voltijds onthaalonderwijs waren ingeschreven.	45
Tabel 42: Overzicht van het aantal organiserende scholen voltijds onthaalonderwijs per provincie en het BHG tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.....	46
Tabel 43: Overzicht van het aantal organiserende scholen voltijds onthaalonderwijs per onderwijsnet tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.....	46
Tabel 44: Overzicht van het aantal vestigingsplaatsen voltijds onthaalonderwijs per provincie en het BHG tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.....	47
Tabel 45: Overzicht van het aantal organiserende centra per provincie en het BHG tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.....	47
Tabel 46: Overzicht van het aantal organiserende centra per onderwijsnet tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.....	48
Tabel 47: Overzicht per provincie en het BHG van het aantal scholen in het basisonderwijs waar tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 extra omkadering voor anderstalige nieuwkomers is toegekend.	48
Tabel 48: Overzicht per onderwijsnet van het aantal scholen in het basisonderwijs waar tijdens de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 extra omkadering voor anderstalige nieuwkomers is toegekend.	49
Tabel 49: Overzicht van basisscholen die anderstalige nieuwkomers tellen per school en per scholengemeenschap op 1 juli.	49

Tabel 50: Overzicht van de toegekende afwijkingen in het voltijds onthaalonderwijs op 1 oktober.....	50
Tabel 51: Overzicht van de toegekende afwijkingen in het deeltijds onthaalonderwijs op 1 oktober.....	51
Tabel 52: Overzicht van de collectieve opvanginitiatieven die gesloten werden tussen 31 januari 2016 en 1 februari 2017	55
Tabel 53: Overzicht van de goedgekeurde subsidieaanvragen voor het leerlingenvervoer tussen basisscholen en collectieve opvanginitiatieven voor de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017 en 2017-2018.	57

Overzicht van figuren

Figuur 1: Maandelijks evolutie van het aantal regelmatig anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs tijdens schooljaren 2014-2015 tot en met 2017-2018.....	13
Figuur 2: Maandelijks evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs tijdens schooljaren 2014-2015 tot en met 2017-2018.....	15

